

บทที่ 2

การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจปัญหา และใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการศึกษา ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

1. สภาพทั่วไปและข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัดชัยภูมิ
2. ลักษณะการปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัดชัยภูมิ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสินเชื่อ
5. แนวคิดเรื่องตลาดเงินกู้ในระบบ
6. กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน พ.ศ. 2546
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. ภาคสรุป
9. กรอบแนวคิดในการศึกษา
10. สมมติฐานการศึกษา

สภาพทั่วไปและข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัดชัยภูมิ

จังหวัดชัยภูมิตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 12,778.287 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7,986,429 ไร่ มีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับที่ 3 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเป็นอันดับที่ 8 ของประเทศ (กรมแผนที่ทหาร, 2540) จังหวัดชัยภูมิมีจำนวน 16 อำเภอ 124 ตำบล 1,617 หมู่บ้าน

ลักษณะภูมิประเทศ เป็นที่ราบสูงบริเวณตอนกลางเป็นที่ราบลุ่ม มีพื้นที่ร้อยละ 50 ของพื้นที่จังหวัดเป็นป่าไม้ และภูเขา มีเทือกเขาดังเรียงราย ได้แก่ ภูห้วยก ภูอีเฒ่า ภูแล่นคา ภูพังเหย ซึ่งติดต่อกับภูพระยาฝ่อ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาเพชรบูรณ์ และเทือกเขา ดงพญาเย็นทอดตัวเป็นแนวยาว ทำให้เป็นสสิ่งกีดขวางลมฝน ส่งผลให้ปริมาณลมฝนไม่มากเท่าที่ควร จึงเรียกได้ว่า ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดชัยภูมิตั้งอยู่ในเขตเงาฝน โดยเฉพาะด้านตะวันตก และด้านตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัด

ลักษณะภูมิอากาศ โดยทั่วไปมีอากาศหนาวจัดในฤดูหนาวและร้อนจัดในฤดูร้อน โดยอุณหภูมิค่าสุดเฉลี่ยในช่วงฤดูหนาวเดือนมกราคม 13.78 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยในช่วงฤดูร้อนเดือนเมษายน 39.40 องศาเซลเซียส

ปริมาณน้ำฝน ช่วงระหว่างปี 2546 – ปี 2550 ปริมาณน้ำฝนอยู่ในช่วง 932.10 – 1278.44 มิลลิเมตร ปี 2549 มีฝนตกมากที่สุดวัดได้ 1,278.44 มิลลิเมตร จำนวนวันฝนตก 130 วัน และปี 2547 มีฝนตกน้อยที่สุดวัดได้ 932.10 มิลลิเมตร จำนวนวันฝนตก 97 วัน ดังรายละเอียดปรากฏตามตาราง 1

ตาราง 1 สถิติปริมาณน้ำฝน และจำนวนวันที่ฝนตกในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิปี (พ.ศ. 2546 -2550)

ปี พ.ศ.	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันฝนตก (วัน/ปี)
2546	1,216.67	101
2547	1,066.38	97
2548	1,278.44	130
2549	1,428.05	183
2550	1,429.05	166
เฉลี่ยในรอบ 5 ปี	6,418.59	677

ที่มา : สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชัยภูมิ (2551)

แหล่งน้ำ จังหวัดชัยภูมิมีแหล่งน้ำธรรมชาติ ประกอบด้วย (1) น้ำผิวดิน ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธาร มีลำน้ำย่อยหลายสายก่อให้เกิดลำน้ำสำคัญที่ใช้ประโยชน์ในการเกษตรและบริโภค ได้แก่ ลำน้ำชี ลำน้ำพรม ลำน้ำคันฉู ลำน้ำเชิญ ลำชีลอง ลำประทาว ลำสามหมอ และลำน้ำกล่ำ (2) แหล่งน้ำใต้ดิน น้ำใต้ดินที่ขุดได้มีคุณภาพดี ได้แก่ บางส่วนบริเวณตอนเหนือของอำเภอคอนสาร เกษตรสมบูรณ์ หนองบัวแดง บ้านแท่น ภูเขียว และอำเภอแก้งคร้อ สำหรับพื้นที่ที่มีปัญหาน้ำเค็ม เนื่องจากมีปริมาณแร่ธาตุปนอยู่มาก ได้แก่ บริเวณตอนกลาง และตะวันตกของจังหวัด ได้แก่ อำเภอชัยบาดาล อำเภอเทพสถิต อำเภอป่าหน่วจมรงค์ อำเภอจัตุรัส นอกจากนี้พื้นที่ทางตอนล่างของจังหวัด ได้แก่ อำเภอเทพสถิต อำเภอป่าหน่วจมรงค์ อำเภอจัตุรัส และอำเภอนีนสง่า เป็นพื้นที่ที่มีเกลือมาก ทำให้เกิดน้ำเค็มถึงร้อยละ 90 ของน้ำที่ขุดได้

แหล่งน้ำชลประทาน จังหวัดชัยภูมิมีพื้นที่ในเขตชลประทานทั้งหมด จำนวน 396,870 ไร่ มีเขื่อนเก็บกักน้ำที่สำคัญ เพื่อประโยชน์ด้านพลังงานและเกษตรกรรม ได้แก่ เขื่อนจุฬาภรณ์ ตั้งอยู่บริเวณอำเภอกอนสาร เขื่อนลำปะทาว ตั้งอยู่บริเวณอำเภอเมือง และแก่งคร้อ เขื่อนหินทิ้งห้วยกุ่ม ตั้งอยู่บริเวณ อำเภอเกษตรสมบูรณ์ และเขื่อนชีบน ตั้งอยู่บริเวณอำเภอหนองบัวแดง และมีอ่างเก็บน้ำ (ชลประทานขนาดกลาง) ที่สำคัญ เพื่อการเกษตรและการอุปโภคบริโภคในเขตอำเภอเมือง อำเภอจัตุรัส อำเภอบ้านเขว้า อำเภอภูเขียว อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอบำเหน็จณรงค์ อำเภอเทพสถิต และกิ่งอำเภอซับใหญ่ รวมพื้นที่ 187,298 ไร่

นอกจากนี้ มีโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก เหมือน ผาย น้ำล้นกระจายตามแหล่งน้ำธรรมชาติ พื้นที่รับประโยชน์ได้ 181,909 ไร่

การใช้ที่ดินทำการเกษตร ข้อมูล ณ 30 มีนาคม 2550 จังหวัดชัยภูมิใช้พื้นที่ทำการเกษตร จำนวน 3,393,469 ไร่ มีกลุ่มดินที่เหมาะสมแก่การเกษตร ซึ่งเป็นกลุ่มดินนา พบบริเวณลุ่มน้ำชี และลุ่มน้ำพรมในพื้นที่บางส่วนของอำเภอเมือง อำเภอบ้านแท่น อำเภอบ้านเขว้า อำเภอกอนสวรรค์ และอำเภอเกษตรสมบูรณ์ โดยแบ่งลักษณะการใช้ที่ดินเพื่อการปลูกพืช คือ ที่นา 1,817,978 ไร่ พืชไร่ 1,390,111 ไร่ ไม้ผลไม้ยืนต้น 97,062 ไร่ ยางพารา 36,848 ไร่ พืชผักไม้ดอก สมุนไพร 25,272 ไร่ และอื่น ๆ (ทุ่งหญ้า และประมง) 26,198 ไร่

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัดชัยภูมิได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ปอแก้ว กระเทียม หอมแดง และอื่นๆ รวมทั้งการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมด้วย โดยมีข้าวนาปีปลูกมากที่สุด รองลงมาคือ มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ตามลำดับ

โครงสร้างพื้นฐาน จังหวัดชัยภูมิให้บริการระบบสาธารณูปโภค การประปาและไฟฟ้า ส่วนใหญ่จะมีเฉพาะเขตชุมชน ดังนั้น การใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคของประชากรอาศัยแหล่งน้ำธรรมชาติ และหน่วยงานของรัฐจัดหาแหล่งน้ำให้โดยการขุดบ่อบาดาล บ่อน้ำตื้น อ่างเก็บน้ำ เหมือน ผาย และการประปาชนบท ส่วนการคมนาคมขนส่งจะเป็นการคมนาคมขนส่งทางบกโดยรถยนต์ยังไม่มีการขนส่งทางอากาศ

โครงสร้างด้านเศรษฐกิจและสังคม ในปี 2551 จังหวัดชัยภูมิมีประชากรทั้งสิ้น 1,122,647 คน เป็นชาย 559,298 คน คิดเป็นร้อยละ 49.82 เป็นหญิง 563,349 คน คิดเป็นร้อยละ 50.18 และมีประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล 153,006 คน หรือร้อยละ 13.63 ส่วนที่เหลือจำนวน 969,641 คน หรือร้อยละ 86.37 อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล และมีจำนวนบ้านทั้งสิ้น 326,043 หลังคาเรือน

ประชากรและแรงงานภาคเกษตร ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก ในปี 2550 มีจำนวนครัวเรือนเกษตร 213,851 ครัวเรือน และมีแรงงานภาคเกษตร 612,091 คน มีสถาบันและองค์กรการเกษตร กล่าวคือ มีสหกรณ์ 23 สหกรณ์ จำนวนสมาชิก 181,375 คน กลุ่มเกษตรกร 84 กลุ่ม จำนวนสมาชิก 14,765 คน (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชัยภูมิ, 2551)

รายได้ประชากร ในปี 2549 จังหวัดชัยภูมิมีมูลค่ารวมผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อหัว (Per Capital Gpp) 40,035 บาท เป็นมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดภาคเกษตร 10,336.12 บาท หรือร้อยละ 23.36 (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชัยภูมิ, 2551)

ความยากจน จังหวัดชัยภูมิมีครัวเรือนยากจนตามเกณฑ์ จปฐ. โดยในปี 2550 มีครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่าคนละ 23,000 บาท ต่อปี คิดเป็นร้อยละ 2.3 ของจำนวนครัวเรือนที่สำรวจทั้งหมด รายละเอียดปรากฏดังตาราง 2 (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชัยภูมิ, 2551)

ตาราง 2 จำนวนครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าคนละ 23,000 บาท/ปี

พื้นที่อำเภอ	จำนวนครัวเรือน ที่สำรวจทั้งหมด (ครัวเรือน)	รายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 23,000 บาท ต่อ ปี /คน			
		ผ่านเกณฑ์		ไม่ผ่านเกณฑ์	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เมืองชัยภูมิ	26,311	26,196	99.6	115	0.4
บ้านเขว้า	8,391	8,272	98.6	119	1.4
คอนสวรรค์	10,181	10,092	99.1	89	0.9
เกษตรสมบูรณ์	18,015	17,621	97.8	394	2.2
หนองบัวแดง	13,946	13,605	97.6	341	2.4
จัตุรัส	12,804	12,711	99.3	93	0.7
บำเหน็จณรงค์	7,607	7,320	96.2	287	3.8
หนองบัวระเหว	4,380	4,172	95.3	208	4.7
เทพสถิต	9,160	8,843	96.5	317	3.5
ภูเขียว	19,116	18,813	98.4	303	1.6

ตาราง 2 (ต่อ)

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ห้องสมุดนาวิจัย
วันที่..... 9.0.0. 2555.....
เลขทะเบียน..... 247611.....
เลขเรียกหนังสือ.....

13

พื้นที่อำเภอ	จำนวนครัวเรือน ที่สำรวจทั้งหมด (ครัวเรือน)	รายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 23,000 บาท ต่อ ปี/คน			
		ผ่านเกณฑ์		ไม่ผ่านเกณฑ์	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
บ้านแท่น	7,623	7,535	98.8	88	1.2
แก่งคร้อ	11,917	11,678	98.0	239	2.0
คอนสาร	10,289	10,224	99.4	65	0.6
ภักดีชุมพล	4,863	4,370	89.9	493	10.1
เนินสง่า	4,766	4,704	98.7	62	1.3
ซับใหญ่	2,596	1,854	71.4	742	28.6
รวม	171,965	168,010	97.7	3,955	2.3

ที่มา : สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชัยภูมิ (2551)

ลักษณะการปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัดชัยภูมิ

จังหวัดชัยภูมิมีพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน 3,393,469 ไร่ เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ข้าวนาปี ข้าวนาปรัง มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ปอแก้ว ไม้ผล ไม้ยืนต้น และอื่น ๆ โดยแบ่งลักษณะการปลูกพืชเศรษฐกิจเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1) การปลูกพืชเศรษฐกิจแบบเชิงเดี่ยว เป็นลักษณะการทำการเกษตรแบบดั้งเดิม กล่าวคือ ทำการปลูกพืชชนิดเดียวในพื้นที่การเกษตร การปลูกพืชเศรษฐกิจลักษณะนี้ ถึงแม้จะสร้างมูลค่า และรายได้ให้แก่เกษตรกรสูง แต่ก็มีความเสี่ยงค่อนข้างมาก เพราะนอกจากจะลงทุนสูงแล้วยังต้องอาศัยการบริหารจัดการที่ดี และต่อเนื่อง นอกจากนั้นยังต้องมีตลาดรองรับแน่นอน

จังหวัดชัยภูมิทุกอำเภอมีการปลูกพืชเศรษฐกิจลักษณะเชิงเดี่ยว ที่สร้างรายได้หลักให้แก่ภาคเกษตรของจังหวัด พืชที่ปลูกมากเป็นอันดับหนึ่ง คือ ข้าวนาปี รองลงมาเป็นมันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และอื่น ๆ ตามลำดับ รายละเอียดปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 การผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด ปี 2549-2551

ชนิดพืช	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)			ผลผลิต (ตัน)			ผลผลิตต่อไร่ (กก.)		
	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551
มันสำปะหลัง (เนื้อที่เก็บเกี่ยว)	339,197	82,359	383,730	1,136,649	1,345,139	1,265,542	3,351	3,518	3,298
ข้าวนาปี	1,257,116	1,254,925	1,280,628	355,799	360,164	359,351	283	287	281
อ้อยโรงงาน	275,098	311,976	310,147	2,074,789	3,088,658	3,521,550	7,542	9,900	1,354
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	120,457	116,891	114,903	62,035	61,718	66,644	515	528	580
ถั่วเหลือง	65,521	64,910	64,437	14,037	13,997	14,151	214	216	220
ยางพารา(เนื้อที่กรี๊ด)	8,314	7,912	7,012	837	762	1,529	101	96	218
หอมแดง	6,455	6,678	2,366	1,349	1,349	4,389	209	202	1,855
ข้าวนาปรัง	10,291	20,515	36,423	4,590	9,959	18,274	446	485	502
ลำไย (เนื้อที่ให้ผล)	3,414	3,447	3,516	1,147	1,113	1,143	328	323	325
ถั่วเขียว	8,314	7,719	7,516	837	752	591	101	97	79
กระเทียม	663	597	637	507	464	497	765	776	780
ถั่วลิสง	1,155	984	969	269	189	187	233	192	193
ปอ	1,498	1,353	1,274	395	409	386	264	302	303
ลิ้นจี่ (เนื้อที่ให้ผล)	454	521	521	120	133	141	264	255	271
รวม	2,097,947	2,180,787	2,214,079	3,653,360	4,884,806	5,254,375	14,616	17,177	20,259

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2550; 2551; 2552)

ตาราง 4 ต้นทุนการผลิต ราคาที่เกษตรกรขายได้ และมูลค่าตามราคาขายได้ของพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ปี 2549-2552

ชนิดพืช	ต้นทุน (บาท/กก.)			ราคา (บาท/กก.)			มูลค่า (ล้านบาท)		
	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551
มันสำปะหลัง	0.85	0.82	1.08	1.40	1.15	2.02	1,591.309	1,546.910	2,556.395
ข้าวนาปี (บาท/ตัน)	6,752	7,440	10,621	6,674	6,500	7,135	2,374.603	2,341.066	2,563.969
อ้อยโรงงาน (บาท/ตัน)	563	591	635	757	591	635	1,570.615	1,825.397	2,236.184
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	4.79	4.99	6.87	5.29	5.43	7.24	328.165	335.129	482.503

ตาราง 4 (ต่อ)

ชนิดพืช	ต้นทุน (บาท/กก.)			ราคา (บาท/กก.)			มูลค่า (ล้านบาท)		
	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551
ถั่วเหลือง	9.74	10.46	11.71	10.25	10.60	15.79	143.879	148.368	223.444
ยางพารา	25.78	26.37	30.56	66.99	68.55	82.69	56.071	52.235	126.433
หอมแดง	8.22	9.48	9.34	10.12	10.12	18.23	13.652	13.652	80.011
ข้าวนาปรัง (บาท/ตัน)	5,841	5,569	7,412	5,834	6,427	9,527	26.778	64.006	174.096
ลำไย	10.80	12.06	16.37	9.45	8.00	14.00	10.839	8.904	16.002
ถั่วเขียว	13.77	13.67	16.30	16.98	17.83	19.27	14.212	13.408	11.389
กระเทียม	18.07	17.99	20.20	28.70	34.62	25.26	14.551	16.064	12.554
ถั่วลิสง	14.07	15.00	17.10	13.43	15.00	19.15	3.613	2.835	3.581
ปอ	8.33	6.31	8.12	11.26	8.00	7.25	4.448	3.272	2.799
ถั่วลิสง	13.02	13.50	18.65	13.58	7.93	15.50	1.630	1.055	2.186
รวม	13,283.44	13,730.65	18,824.30	13,452.45	13,705.23	17,523.40	6,154.36	6,372.30	8,491.55

ที่มา : ศูนย์สารสนเทศ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2549; 2550; 2551)

2) การปลูกพืชเศรษฐกิจแบบเชิงซ้อนหรือเชิงคู่ เป็นการทำการกิจกรรมการเกษตรสมัยใหม่ มีการปลูกตั้งแต่ 2 ชนิดขึ้นไป ในพื้นที่และเวลาเดียวกันเกื้อกูลซึ่งกันและกันเป็นการใช้ที่ดิน ทุน แรงงาน อย่างมีประสิทธิภาพ และให้ประโยชน์สูงสุด ตลอดจนเป็นการช่วยลดความเสี่ยง

จังหวัดชัยภูมิมีการปลูกพืชเศรษฐกิจแบบเชิงซ้อนหรือเชิงคู่ในพื้นที่ 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอแก้งคร้อ และอำเภอกักค้อชุมพล พืชเศรษฐกิจที่ปลูกร่วมกันส่วนใหญ่เป็นไม้ยืนต้น (ยางพารา) ควบคู่กับการปลูกพืชไร่ กล่าวคือ อำเภอเมืองมีการเพาะปลูกยางพาราควบคู่กับสับปะรด และมันสำปะหลัง อำเภอแก้งคร้อมีการเพาะปลูกยางพาราควบคู่กับมันสำปะหลัง และอำเภอกักค้อชุมพล มีการเพาะปลูกยางพาราควบคู่กับมะขาม มันสำปะหลัง และข้าวโพด รายละเอียดปรากฏดังตาราง 5

ตาราง 5 ลักษณะการปลูกพืชเศรษฐกิจเชิงซ้อนหรือเชิงคู่ของจังหวัดชัยภูมิ ปี 2549 – 2551

อำเภอ/ ชนิดพืช	พื้นที่ปลูก (ไร่)			ผลผลิตรวม (ตัน)			ผลผลิตต่อไร่ (กก.)		
	2549	2550	2551	2549	2550	2551	2549	2550	2551
อำเภอเมือง									
- ขางพารา	300.00	311.00	330.00	32.24	33.80	36.37	268.69	271.68	275.52
- สับปะรด				871.38	915.87	978.71	4,841.00	4,908.21	4,942.97
- ขางพารา	785.00	887.00	900.00	96.95	110.70	113.91	274.46	277.34	281.26
- มันสำปะหลัง				1,583.05	1,750.89	2,160.68	3,666.60	3,589.00	4,365.00
รวม	1,085.00	1,198.00	1,230.00	2,583.62	2,811.26	3,289.67	9,050.75	9,046.23	9,864.75
อำเภอแก้งคร้อ									
- ขางพารา	10.00	10.00	10.00	16.62	16.98	17.22	277.00	283.00	287.00
- มันสำปะหลัง				15.12	14.80	18.00	3,780.00	3,700.00	4,500.00
รวม	10.00	10.00	10.00	31.74	31.78	35.22	4,057.00	3,983.00	4,787.00
อำเภอกักศิรุมพล									
- มะขาม	310.00	340.00	350.00	111.65	124.58	128.63	1,029.00	1,046.85	1,050.00
- มันสำปะหลัง				769.53	825.88	1,034.00	3,819.00	3,737.00	4,545.00
- ขางพารา	498.00	500.00	550.00	61.45	64.13	71.74	274.23	285.03	289.87
- มันสำปะหลัง				1,014.64	997.15	1,334.03	3,704.40	3,626.00	4,410.00
- ขางพารา	337.00	386.00	400.00	38.09	44.57	46.84	282.54	288.66	292.74
- ข้าวโพด				209.88	411.78	434.64	1,038.00	1,778.00	1,811.00
รวม	1,145.00	1,226.00	1,300.00	2,205.24	2,468.09	3,049.88	10,147.17	10,761.54	12,398.61

ที่มา : สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดชัยภูมิ (2549; 2550; 2551)

แนวคิดเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน

ความหมายและความสำคัญของการกู้ยืมเงิน

ครัวเรือนในสังคมไทยปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก เนื่องจากต้องมีการผ่อนส่งบ้าน รถยนต์ และการใช้เครดิตในการซื้อของ ถือว่าเป็นเรื่องธรรมดา จนกล่าวได้ว่า “เครดิต” ช่วยให้คนจำนวนมากได้ใช้ชีวิตอยู่อย่างทันสมัยและสะดวกสบาย ซึ่งในความเป็นจริงแล้วบุคคลนั้นยังไม่สามารถที่จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านั้นได้ เพราะเนื่องจากขาดเงินที่จะนำมาใช้จ่ายกับสิ่งที่ฟุ่มเฟือย

สุณี ศักรนันท์ (อ้างถึงใน เทียนชัย รัตนคติก, 2533 : 5-6) ได้รวบรวมไว้ว่า “Credit” เป็นคำที่มาจากภาษาละติน “Crediditum” ซึ่งแปลว่า “To trust” ตามความหมาย “Credit” จึงเป็นที่เข้าใจของบุคคลทั่วไปว่า “ความสามารถในการกู้ยืมเงินของบุคคลหนึ่งที่มีต่อบุคคลอีกคนหนึ่ง” โดยมีสัญญาหรือเงื่อนไขที่จะชำระเงินในอนาคต ซึ่งในการกู้ยืมนี้มีทั้งด้านส่วนตัวและในวงการธุรกิจ สำหรับในวงการธุรกิจจะมีความหมายรวมไปถึงการนำสินค้าหรือการใช้บริการก่อนและชำระเงินไปในอนาคตด้วย ในแง่ของนักบัญชี เครดิต หมายถึง การลงบัญชีในสมุดแยกประเภทในด้านหนี้สินแสดงเป็นฐานะเจ้าของธุรกิจ ส่วนในด้านการเงิน หมายถึง จำนวนเงินกู้หรือจำนวนเงินที่ยังค้างชำระแก่เจ้าหนี้ นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของเครดิตว่ามีความสำคัญ ดังนี้

1. เครดิต หรือสินเชื่อทางการค้า ได้แก่ การขายสินค้าเป็นเงินเชื่อหรือการขายเครดิตในทางการค้า การให้กู้ยืม คือ การให้บริการทางเครดิต

2. ฐานะทางเครดิต หมายถึง การยอมรับในการที่จะให้มีการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อและมีการให้ข้อสัญญาจะชำระเงินในอนาคต ถ้าหากลูกค้ามีผู้มีความสมบัติเป็นที่น่าเชื่อถือนั้นแสดงว่าฐานะทางเครดิตของลูกค้าดี

3. การใช้เครื่องมือทางเครดิต ได้แก่ ตราสาร หรือเอกสาร เพื่อเป็นหลักประกันในการชำระหนี้

ทั้ง 3 ประการมีความเกี่ยวข้องกันตลอดเวลาหากหนี้ต้องการจะกู้เงิน จะต้องติดต่อกับเจ้าหนี้ ซึ่งเจ้าหนี้ต้องทราบฐานะทางเครดิตของลูกค้านี้ เพื่อการตัดสินใจจะให้กู้ยืมหรือไม่ตัดสินใจไม่รอบคอบ เจ้าหนี้จะพบปัญหาการเสี่ยงภัยในอันที่จะได้รับการชำระหนี้หรือไม่ ซึ่งการเสี่ยงภัยจะมีมากหรือน้อยก็แล้วแต่คุณสมบัติทางเครดิตของลูกค้านี้ ดังนั้น เพื่อความปลอดภัยจำเป็นต้องมีเอกสารหลักฐานเพื่อเป็นหลักประกันในการชำระหนี้ด้วยอีกทั้งได้แบ่งลักษณะของเครดิตได้เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา สถานที่ และความเชื่อถือของชุมชนแต่ละแห่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะของเครดิตในแง่ของการเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน
2. ลักษณะของเครดิตในแง่การบริหาร
3. ลักษณะของเครดิตในแง่ของเศรษฐศาสตร์
4. ลักษณะของเครดิตในแง่ของความรับผิดชอบต่อสังคม

ประเสริฐ โยมจันทร์ (อ้างใน เทียนชัย รัตนคติก, 2533 : 6 - 7) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับเครดิตหรือสินเชื่อที่มีความหมายเช่นเดียวกับการกู้ยืม ซึ่งทางการเงินมักใช้สองคำนี้พร้อมกันเสมอแล้วแต่ใครจะชอบใช้คำไหนมากกว่ากัน แต่คำว่า “เครดิต” ดูจะเป็นเชิงวิชาการที่สั้น

และง่ายในการใช้มากกว่า อย่างเช่น จะใช้คำว่า “การใช้เงินทุนกู้ยืม” ก็มักใช้คำว่า “การให้สินเชื่อ” ซึ่งดูจะสะดวกและเป็นวิชาการ

ประเภทของการกู้ยืม

การกู้ยืมหรือเครดิต แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ (พจนานุกรม รามรัฐ และคณะ 2536:60 - 61)

1. Cash Credit เป็นการให้กู้ยืมเงินกับผู้บริโภคในรูปของเงินกู้ (loans) เพื่อนำไปใช้จ่ายตามความต้องการ และสัญญาที่จะชำระเงินคืนในอนาคต บุคคลอาจมีความจำเป็นที่จะได้เงินไปใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ เป็นต้นว่า การอุปโภคบริโภค การรักษาพยาบาล การศึกษา และเพื่อชำระหนี้ มีสถาบันหลายแห่งที่จะให้เขากู้ยืมเงินไปใช้จ่ายได้ เช่น ธนาคารพาณิชย์ โรงรับจำนำ และสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยที่ผู้กู้ต้องชำระคืนตามสัญญาพร้อมกับดอกเบี้ย

2. Sales Credit เป็นการให้กู้ยืม ซึ่งผู้กู้จะได้รับเป็นสินค้าไปใช้ก่อนตามความต้องการ และสัญญาที่จะชำระค่าสินค้าในอนาคต วิธีนี้ผู้ขายจะคิดค่าดอกเบี้ยรวมไปในค่าสินค้าด้วย

Charge Account เป็นวิธีซื้อเชื่ออย่างธรรมดา จากร้านขายปลีกทั่ว ๆ ไป กล่าวคือผู้บริโภคจะไปเลือกสินค้าต่าง ๆ ความต้องการจากร้านหนึ่งร้านใดโดยลงบัญชีไว้ก่อน (ยังไม่ต้องชำระเงิน) พอสิ้นเดือน ผู้ขายจะแจ้งให้ผู้ชื่อนำเงินไปชำระ ซึ่งวิธีการแบบนี้ผู้ขายจะไม่เรียกค่าบริการขาย (Carrying Charge) แต่อย่างใด ดังนั้น ในบางครั้งผู้ซื้ออาจชำระเงินช้ากว่าหนึ่งเดือนก็ได้ ซึ่งผู้ขายก็ไม่อาจทำอะไรได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าววิธีการให้เครดิตแบบนี้จึงไม่นิยมในปัจจุบัน เพราะผู้ขายเป็นฝ่ายเสียเปรียบ การขายลักษณะนี้จะมีหลงเหลืออยู่บ้างก็ในกรณีที่เป็นการขายให้กับลูกค้าที่คุ้นเคย และไว้วางใจได้จริง ๆ เท่านั้น ปัจจุบันได้เปลี่ยนมาใช้วิธีที่เรียกว่า revolving credit account แทน วิธีนี้ผู้ขายจะมีความคล่องตัวกว่า เพราะถ้าผู้ซื้อไม่ชำระเงินค่าสินค้าตามเวลาที่กำหนด ผู้ขายจะคิด carrying charge (ประมาณร้อยละ 1.5 ต่อเดือน หรือร้อยละ 18 ต่อปี) คิดทบเข้าไปโดยอัตโนมัติ และจะมีการกำหนดวงเงินที่ลูกค้าจะซื้อเชื่อไว้ด้วย

Installment Sales การซื้อขายสินค้าเงินผ่อนเป็นวิธีการซื้อขายสินค้า โดยที่ผู้ซื้อไม่ต้องชำระเงินค่าสินค้าทั้งหมดในคราวเดียวกัน เพียงแต่ชำระล่วงหน้าบางส่วน ซึ่งเรียกว่าเงินค่างวด (down payment) แล้วนำสินค้าไปใช้ก่อน ส่วนเงินที่จะผ่อนส่งแต่ละงวดสุดท้ายแล้วจะตกลงกัน และผู้ขายจะคิดดอกเบี้ยทบเข้าไปในราคาสินค้าที่ผ่อนเท่านั้น

แหล่งเงินทุน

สำนักงานสถิติแห่งชาติได้ทำการสำรวจภาวะหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร ในปี 2549/2550 และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้ทำการสำรวจภาระหนี้สินของเกษตรกร ในปีเพาะปลูก 2549/2550 ทำให้ทราบแหล่งเงินทุนในครัวเรือนมี ดังนี้

1. หนี้สินทางการเงินในตลาดการเงินในระบบ ประกอบด้วยสถาบันการเงินต่าง ๆ เช่น ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ธนาคารออมสิน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ สหกรณ์การเกษตร กลุ่มเกษตรกร และแหล่งเงินที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน เช่น กองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น
2. หนี้สินทางการเงินในตลาดการเงินนอกระบบ ประกอบด้วย การกู้ยืมเงินระหว่างบุคคล เช่น ญาติพี่น้อง พ่อค้า เจ้าของโรงสี นายทุนเงินกู้ รวมถึงหนี้สินที่เกิดจากการเล่นแชร์ เช่าซื้อทรัพย์สิน และอื่น ๆ ที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสินเชื่อ

จากการที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ให้บริการด้านสินเชื่อแก่เกษตรกรนั้น จึงนับได้ว่าธนาคารมีลูกหนี้เกิดขึ้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการบริหารลูกหนี้ เพื่อให้ธนาคารมีสภาพคล่องจากการมีลูกหนี้ ซึ่งชวดี ไชยศิริ (2537 : 244-262) กล่าวว่าไว้ว่าการบริหารลูกหนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กิจการมีกำไร และมีสภาพคล่องจากเชื้ดลูกหนี้ และเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว กิจกรรมควรกำหนดนโยบายการให้สินเชื่อ และนโยบายการจัดเก็บหนี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานลูกหนี้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การกำหนดนโยบายสินเชื่อ (credit policy)

1. การกำหนดมาตรฐานการให้สินเชื่อ (credit standard)

การกำหนดมาตรฐานการให้สินเชื่อ เป็นการกำหนดคุณสมบัติมาตรฐานของลูกค้าที่มีจิตใจจะยอมรับการเป็นลูกหนี้ รวมทั้งกำหนดวงเงินสินเชื่อของลูกค้าที่มีคุณสมบัติต่างๆ กัน ถ้ากิจการตั้งมาตรฐานไว้สูง จำนวนลูกค้าขายเชื่อก็จะน้อย แต่ถ้ากิจการตั้งมาตรฐานไว้ต่ำ จำนวนลูกค้าขายเชื่อก็จะมากขึ้น

1.1 การกำหนดคุณสมบัติมาตรฐาน

คุณสมบัติที่จะพิจารณา ได้แก่ ลักษณะนิสัยของลูกค้า ความสามารถในการหารายได้เพื่อนำมาชำระหนี้ เงินทุนหรือฐานะของกิจการ ทรัพย์สินที่ใช้เป็นหลักประกันชำระหนี้ หรือที่รวมเรียกว่าการพิจารณา 5C's

1.1.1 ลักษณะนิสัยของลูกค้า (characteristic) หมายถึง อุปนิสัยส่วนตัว มีความรับผิดชอบหรือไม่ มีประวัติการค้าและประวัติการชำระหนี้ในอดีตอย่างไร

1.1.2 ความสามารถในการหารายได้เพื่อนำมาชำระหนี้ (capacity) โดยพิจารณาความสามารถในการขายและกำไรที่ผ่านมา และแนวโน้มที่จะเป็นไปในอนาคต รวมถึงการพิจารณาความรู้ความสามารถของผู้บริหารในกิจการดังกล่าวด้วย

1.1.3 เงินทุนหรือฐานะของกิจการ (capital) โดยพิจารณาทรัพย์สินหนี้สินและทุนของกิจการ รวมทั้งวิเคราะห์อัตราส่วนต่างๆ ในงบการเงิน

1.1.4 ทรัพย์สินที่ใช้เป็นหลักประกันการชำระหนี้ (collateral) หมายถึง ทรัพย์สินที่ลูกค้านำมาเป็นประกันการชำระหนี้ว่า คู่กับวงเงินที่จะขอสินเชื่อหรือไม่

1.1.5 สภาพการณ์ทั่วไป (condition) หมายถึง สภาพเศรษฐกิจในขณะนั้นว่าเอื้ออำนวยในการดำเนินงานของธุรกิจลูกค้าหรือไม่ สภาพการณ์ทั่วไปนี้มีส่วนสำคัญที่จะทำให้กิจการของลูกค้าประสบผลสำเร็จมากน้อยแค่ไหนด้วย

1.2 การกำหนดวงเงินให้สินเชื่อ

ในการกำหนดวงเงินให้สินเชื่อทางการค้าหรือสินเชื่อทางธุรกิจ กิจการจะพิจารณารายได้ของกิจการลูกค้า แต่ถ้าเป็นการพิจารณาสินเชื่อส่วนบุคคล ก็จะพิจารณารายได้ของบุคคล

2. การกำหนดเงื่อนไขการให้สินเชื่อ

เมื่อกำหนดมาตรฐานการให้สินเชื่อแล้ว ขั้นต่อไปก็จะกำหนดเงื่อนไขการให้สินเชื่อ คือ การกำหนดส่วนลดเงินสด การกำหนดเวลาให้ส่วนลดเงินสด และการกำหนดเวลาชำระเงินทั้งสิ้น

การควบคุมการจัดเก็บหนี้

การควบคุมการจัดเก็บหนี้ เป็นการติดตามผลที่เกิดจากวิธีการจัดเก็บหนี้ว่าสามารถจัดเก็บหนี้ได้ตามกำหนดเวลาหรือไม่ โดยใช้ควบคุมต่างๆ ดังนี้

1. การทำบัญชีลูกหนี้รายตัว ซึ่งจะแสดงยอดซื้อเชื่อ การชำระเงิน และยอดคงเหลือทำให้กิจการทราบประวัติการซื้อและการชำระเงินว่าตรงเวลาหรือไม่ นอกจากนี้ยังทราบยอดคงเหลือของลูกหนี้แต่ละราย ณ วันใดวันหนึ่งได้ทันที เช่น ลูกหนี้นาย ก. ยอดหนี้คงเหลือ

ณ วันที่ 22 กุมภาพันธ์ เท่ากับ 7,441 บาท ประกอบด้วยหนี้ 3 จำนวน คือ 4,920 บาท 2,015 บาท และ $595-89 = 506$ บาท ซึ่งมีอายุหนี้ต่างๆ กัน

2. การทำงานแยกอายุลูกหนี้ โดยนำเอาบัญชีลูกหนี้รายตัวทำการวิเคราะห์แยกอายุการเป็นหนี้ ต่อจากนั้นก็ทำการจัดกลุ่มอายุลูกหนี้ว่า อายุลูกหนี้แต่ละกลุ่มมีจำนวนเท่าไร คิดเป็นร้อยละเท่าไรของลูกหนี้ทั้งสิ้น ซึ่งทำให้กิจการทราบว่าลูกหนี้คงเหลือมีอายุหนี้อย่างไร เกินกว่ากำหนดเวลาหรือไม่

3. วิเคราะห์อัตราส่วนเกี่ยวกับลูกหนี้

นอกจากนี้ วรศ อุปปาดิก (2541 : 51-52) ซึ่งได้ระบุแนวความคิดเกี่ยวกับคุณภาพของสินเชื่อของธนาคาร (concepts of quality of bank credit) ว่าการกำหนดนโยบายการเงิน และนโยบายการเสริมธุรกิจมักจะอยู่ภายใต้ข้อสมมุติที่ว่า ระบบธนาคารพาณิชย์ที่มีอยู่สามารถทำหน้าที่ของตนอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ย่อมหมายความว่าธนาคารพาณิชย์สามารถดำเนินกิจการอย่างมั่นคง กล่าวคือ มูลค่าของสินทรัพย์ (assets) ทั้งหมดไม่น้อยไปกว่าหนี้สินทั้งหมดของธนาคาร ตลอดจนมีความสามารถสนองความต้องการของสังคมและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างครบถ้วน ไม่ว่าสินทรัพย์ของธนาคาร หรือลักษณะขยายสินเชื่อของธนาคารก็ตาม จะต้องมีคุณภาพเพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบของธนาคารตลอดเวลา ผู้บริหารธนาคารจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี จริยธรรม ตลอดจนความรับผิดชอบต่อผู้ฝากเงิน และเจ้าของกิจการของธนาคาร

ดังนั้น การให้สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์จึงมีความจำเป็นต้องคำนึงถึงคุณภาพ (quality) ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็น 3 ประการ

1. คุณภาพอันแสดงถึงลักษณะเด่น ที่ประจักษ์ของการพึ่งพาตนเองภายในของธุรกรรม (the self-sufficiency of the transaction)

1.1 จากทัศนะของผู้ให้กู้ ซึ่งหมายถึงผู้ให้กู้จะได้รับทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยคืนตรงตามเวลาที่สัญญาไว้

1.2 ในทัศนะของผู้ขอกู้ หมายถึง เงินที่ขอกู้มานั้นได้ถูกนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถชำระหนี้โดยปราศจากผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของธุรกิจ

2. คุณภาพอันเนื่องจากผลสะท้อนของการให้สินเชื่อต่อการพัฒนาการเสริมธุรกิจ กระแสการหมุนเวียนของสินค่าบริการ และรายได้ การใช้ประโยชน์ของทรัพยากรและการยกระดับมาตรฐานการครองชีพให้สูงขึ้น แนวความคิดนี้คำนึงทั้งความดี (goodness) หรือความชั่วร้าย (badness) ที่มีต่อสังคม

3. คุณภาพอันเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการให้สินเชื่อการรักษาสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่ามาตรการชนิดใดที่ใช้วัดคุณภาพของสินเชื่อ นั้นย่อมจะต้องคำนึงถึงความเสี่ยงและหนี้สูญ

ดังนั้น การกำหนดความเสี่ยงของธนาคารพาณิชย์ (credit risk policy) โดยธนาคารมีแนวทางที่จะกำหนดนโยบายความเสี่ยงได้หลายทาง ทางแรกคือการลดความเสี่ยงให้ต่ำที่สุด โดยการแยกลูกค้าออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรกคือกลุ่มที่มีฐานะดี ถ้าให้สินเชื่อก็จะไม่มีปัญหาสำหรับการชำระหนี้คืน ถ้านำเงินไปลงทุนก็จะได้ผลตอบแทนพอสมควร กลุ่มที่สองได้แก่ธุรกิจและกิจการที่คาดว่าจะเกิดปัญหาการชำระหนี้คืน และอัตราผลตอบแทนจะไม่น่าพอใจ กิจการในกลุ่มที่สองธนาคารจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องด้วย

หลักพิจารณาของธนาคารใช้ดังต่อไปนี้

1. อุปนิสัย คือพิจารณาคุณลักษณะของบุคคลว่ามีความสามารถในการบริหารเพียงใด และมีความตั้งใจชำระหนี้เพียงใด
2. โครงการ (project) คือความสามารถของกิจการลูกค้าที่จะดำเนินงานหรือโครงการให้สำเร็จและชำระหนี้
3. หลักประกัน (collateral) หลักประกันที่ผูกพันตามกฎหมายให้ลูกค้าต้องชำระหนี้และผูกพันใจมิให้ลูกค้าละทิ้งกิจการ

จากการที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ได้ให้บริการด้านสินเชื่อแก่เกษตรกรลูกค้าไปแล้วหลายรายปรากฏว่า มีเกษตรกรลูกค้าที่มีการค้างชำระหนี้เงินกู้โดยมีมูลเหตุที่ทำให้เกษตรกรลูกค้าไม่สามารถชำระหนี้ได้ตรงตามกำหนดเวลา ซึ่งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ได้สรุปปัจจัยที่ทำให้เกิดการค้างชำระหนี้เงินกู้ ดังนี้

ปัจจัยทางด้านผู้กู้

1. ตาย
2. วิกฤตโรค ทุพพลภาพ ป่วย
3. เลิกการเกษตร
4. ย้ายที่อยู่อาศัย
5. บวชไม่สึก
6. จำคุก
7. มีหนี้สินภายนอกมาก

8. ศาลยึดทรัพย์ล้มละลาย
9. โอนทรัพย์สินให้ผู้อื่น
10. ให้ผู้อื่นกู้ยืมเงิน
11. ใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์
12. เล่นการพนัน ดินยาเสพติด
13. บิดพลิ้ว
14. มีค่าใช้จ่ายฉุกเฉิน
15. ไม่พอใจพนักงาน

ปัจจัยภายนอก

1. ถูกทางราชการเวนคืนที่ดิน
2. เจ้าของไม่ให้เช่าที่ดิน
3. ฝนแล้ง
4. น้ำท่วม
5. ลมพายุ หรืออัคคีภัย
6. ศัตรูพืช สัตว์รบกวน
7. โรคระบาด
8. ไฟไหม้ผลผลิต
9. ถูกลักขโมยผลผลิต
10. ถูกกลั่นแกล้งทำลายผลผลิต
11. ฝนตกมาก
12. ไม่สามารถขนไปขายได้
13. ไม่มีผู้รับซื้อ
14. ราคาผลผลิตตกต่ำ
15. ถูกไฟไหม้ทรัพย์สิน
16. โจรปล้นทรัพย์สิน
17. ภัยสงคราม

ปัจจัยจากพนักงานธนาคาร

1. ทุจริต
2. พนักงานเบียดเบียน
3. พนักงานประพฤติตนไม่เหมาะสม
4. ไม่ได้ได้รับความสะดวกในการชำระหนี้

นอกจากนี้ สิริวิทย์ เสียมภักดี (2540 : 11-18) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดการค้างชำระหนี้ของลูกหนี้จากการปล่อยสินเชื่อไว้ ดังนี้

1. สาเหตุที่เกิดจากปัจจัยภายนอกเป็นสาเหตุที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง หรือผันผวนจากภาวะเศรษฐกิจ นโยบายของรัฐบาล ฯลฯ ซึ่งโดยปกติแล้วธุรกิจย่อมได้รับผลกระทบทุกกรณีแต่ผลที่เกิดขึ้นจะรุนแรงมากน้อยต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากการปรับตัวของธุรกิจของที่จะรู้สาเหตุแห่งปัญหานั้นๆ ได้เพียงใด ซึ่งพอจะแบ่งแยกสาเหตุจากภายนอกได้ ดังนี้

1.1 ปัญหาด้านทุนการผลิตสินค้าสูง อาจเกิดจากสาเหตุดังนี้ การปรับค่าเงินบาท (devalue) หรืออัตราแลกเปลี่ยนในตลาดเปลี่ยนแปลง การขึ้นราคาน้ำมัน การตั้งกำแพงภาษี (tariff) คุ้มครองสินค้าที่สามารถผลิตในประเทศได้ (ในกรณีที่ได้นำเข้าสินค้าวัตถุดิบเข้ามา) ต้องใช้ความรู้ทางด้านเทคนิคสูง/ต้องใช้เจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญพิเศษ โดยเฉพาะทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง ภาวะสินค้าอากาศไม่เอื้ออำนวย (ในกรณีที่สินค้าเกษตรกรรม) การกำหนดค่าแรงขึ้นต่ำสูงขึ้น

1.2 ปัญหาด้านการตลาดและการขายสินค้า อาจเกิดจากสาเหตุ

ด้านผู้ส่งออก มีการจำกัดโควตาส่งออก ประเทศผู้ซื้อสินค้าตั้งข้อกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับคุณภาพสินค้าไว้ เช่น ไม้สดแช่แข็ง ของทะเลกระป๋อง เช่น กุ้ง ปู หอย ฯลฯ ความเสี่ยงในอัตราแลกเปลี่ยนเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

ด้านผู้นำเข้า มีการกำหนดภาษีสินค้านำเข้าของรัฐบาล การลดค่าเงินบาทมาตรการจำกัดการนำเข้าสินค้าของภาครัฐบาล การกำหนดชนิดและประเภทสินค้านำเข้าโดยรัฐบาลเป็นผู้กำหนด

1.3 ปัญหาผลิตภัณฑ์ล้นตลาด และมีการแข่งขันสูง อาจเกิดจากสาเหตุสต็อกของผลิตภัณฑ์ในปีที่ผ่านมาปริมาณคงค้างสูง ผลติมากรายทำให้อุปสงค์มากกว่าอุปทาน ความนิยมเพิ่มขึ้นของสินค้าที่สามารถทดแทนกันได้

1.4 ปัญหานโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทย และกระทรวงการคลัง อาจเกิดจากสาเหตุการจำกัดอัตราดอกเบี้ยของงบประมาณรายจ่ายของประเทศ เพื่อควบคุม

การขาดดุลงบประมาณของประเทศ การจำกัดการช่วยเหลือแก่เอกชน และการจำกัดซื้อขายเงินภายใน
ขาออกแก่ผลิตภัณฑ์ที่จะส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศ

1.5 ปัญหาการผลิตและการดำเนินงานหยุดชะงัก อาจเกิดจากสาเหตุนโยบาย
ทางการเมือง วัตถุประสงค์ตลาด ไม่มีตลาดรองรับสินค้า พนักงานสไตรด์ ภัยธรรมชาติ ความไม่แน่นอน
ในนโยบายสนับสนุนของรัฐบาล

1.6 ปัญหาลูกค้าของเครดิตเกินสภาพการดำเนินธุรกิจของลูกค้า ซึ่งเกิดขึ้น
จากการเก็งกำไร อาจเกิดจากสาเหตุการขึ้นลงของราคาสินค้าของตลาดโลก และตลาด
ภายในประเทศ โดยเฉพาะสินค้าพืชไร่ การควบคุมราคาสินค้า เช่น ราคาน้ำตาลภายในประเทศ การ
กำหนดโควตาของสินค้าส่งออก เช่น การที่รัฐบาลกำหนดโควตามันสำปะหลังส่งออก ทำให้ผู้
ส่งออกต้องกักตุนสินค้าปริมาณ เพื่อเป็นฐานในการคำนวณโควตาที่จะได้รับการจัดสรร

1.7 ปัญหาภาวะเศรษฐกิจชะงักงัน จากอำนาจซื้อของผู้บริโภคอาจเกิดจาก
สาเหตุเงินเฟ้อ เงินฝืด ปริมาณคนตกงานเพิ่มมากขึ้น ทำให้อำนาจซื้อลดลง

1.8 ปัญหาการลงทุนขยายกิจการน้อย อาจเกิดจากสาเหตุ ไม่มีตลาดรองรับ
ผลิตผลที่ผลิต ความไม่แน่นอนในอัตราดอกเบี้ย เสถียรภาพทางการเมืองไม่มั่นคง ความไม่แน่นอน
ในนโยบายของรัฐบาล

แนวคิดเรื่องตลาดเงินกู้นอกระบบ

จากที่รัฐบาลมีการกระจายสินเชื่อสู่ชนบทให้กับประชาชน ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มี
ความเพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในการใช้เงิน เพื่อลงทุนทำการค้าหรือหมุนเวียน
ในการทำเกษตรกรรม ทำให้ประชาชนต้องหันไปพึ่งพาเงินกู้นอกระบบ โดยที่สินเชื่อในระบบ
มีข้อจำกัดของการปล่อยสินเชื่อมีจำนวนเงินที่จำกัดทำให้ไม่เพียงพอต่อความต้องการของ
ประชาชนทำให้เงินนอกระบบเป็นที่พึ่งสุดท้ายของคนจน ถึงแม้ว่าจะเสียดอกเบี้ยที่สูงกว่าตลาดเงิน
ในระบบของรัฐก็ตาม

เจมส์ คี บีนทอน และ ประยงค์ เนตยารักษ์ (2540 : 24) กล่าวว่า คนส่วนหนึ่ง
มักมองภานายทุนผู้ปล่อยเงินกู้เป็นเสมือนในภานพนตร์ไทยที่ขูดรีดหน้าเลือดและโหดร้าย แต่ในภาน
ที่พบในสินเชื่อชนบทที่เกษตรกรรมภานายทุน คือ ผู้ที่คอยให้การอุปถัมภ์ช่วยเหลือพวกเขา
เพราะพวกเขาไม่รู้จะไปกู้ยืมเงินที่ใด บางครั้งยังมีการผ่อนปรนต่ออัตราดอกเบี้ยในยามที่เกิด
ภัยธรรมชาติ แต่ทั้งหมดนี้ก็เป็นภารรักษาผลประโยชน์ของนายทุนเอง ดังนั้น เมื่อนึกถึงภานรวม
ของนายทุนที่เป็นธรรมแล้วรู้สึกสอคล้องกันในภานพนตร์ไทย ความสัมพันธ์ของปริมาณเงินกู้

ในตลาดสินเชื่อนี้ระบบกับปริมาณเงินกู้ในระบบจะขึ้นอยู่กับผู้ให้กู้ที่เป็นพ่อค้าและบริษัทที่เป็นธุรกิจหุ้นส่วนเพราะนายทุนทั้งสองประเภทเป็นผู้ที่ทำธุรกิจเชื่อมโยงระหว่างทั้ง 2 ตลาด เช่นการลดวงเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์จะส่งผลถึง ปริมาณเงินกู้ในระบบแต่การขึ้นหรือลดอัตราดอกเบี้ยในระบบจะไม่กระทบต่ออัตราดอกเบี้ยในระบบส่วนที่กระทบก็มีแต่กำไรพิเศษ โดยการนำเงินในระบบมาปล่อยกู้ในระบบ

เวอร์มานี (Virmaini, 1981:425) เชื่อว่าลักษณะของตลาดเงินกู้ในระบบเป็นตลาดที่มีการผูกขาดนายทุนผู้ให้กู้จะขูดรีด โดยเรียกอัตราดอกเบี้ยที่สูงมาจากผู้กู้จนทำให้ผู้กู้ต้องยากจนยิ่งขึ้นบางครั้งอาจเป็นหนี้จนต้องสูญเสียที่ดินที่ทำมาหากิน ความเชื่อเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ประเทศกำลังพัฒนาและประเทศด้อยพัฒนา ต้องดำเนินนโยบายการแทรกแซงตลาดสินเชื่อนอกแบบ

บาฮาตูร์ (Bhaduri, 1977: 351-352) กล่าวถึง ตลาดเงินกู้ในระบบว่ามีลักษณะเป็นตลาดกึ่งศักดินา (semi-feudalism) ไม่มีความสัมพันธ์ใด ๆ ในตลาดเงินกู้ในระบบมีนายทุนผู้ให้กู้อยู่คนเดียว ที่ผู้กู้เชื่อว่าสามารถตีราคาประเมินทรัพย์สินที่นำมาค้ำประกันของผู้กู้ในราคาที่ต่ำกว่าความเป็นจริงได้ ดังนั้น อำนาจการผูกขาดจึงมาจากอำนาจทางการเมืองและกฎเกณฑ์ของสังคม

คิซยามอนดอล (Thisyamonadol, 1965:43) เชื่อว่าตลาดเงินกู้ในระบบ และตลาดในระบบมีความเชื่อมโยงกันมากกว่าความเข้าใจของคนทั่วไป กล่าวคือ เงินกู้ในระบบมีเป็นจำนวนมากของผู้ให้กู้ในระบบได้มาจากสถาบันการเงินในระบบ

กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน พ.ศ.2546

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2546) ได้กล่าวถึงกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน พ.ศ.2546 ไว้ดังนี้

วัตถุประสงค์

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน พ.ศ.2546 มีวัตถุประสงค์ให้กู้ยืมเงินแก่เกษตรกรและผู้ยากจนในกรณีเพื่อไถ่หรือไถ่ถอนที่ดินคืนจากการขายฝากหรือจำนอง เมื่อมีพฤติการณ์ว่าสิทธิหรือกรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้นจะหลุดเป็นเจ้าของเจ้าหนี้หรือบุคคลอื่นในที่สุด เพื่อชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินซึ่งผู้กู้ยืมได้นำที่ดินหรือหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินให้เจ้าหนี้ยึดถือไว้เป็นประกันก่อนหรือขณะทำสัญญากู้ยืมเมื่อมีพฤติการณ์ว่าสิทธิหรือกรรมสิทธิ์ในที่ดินนั้นจะหลุดเป็นของเจ้าหนี้หรือบุคคลอื่นในที่สุด

เพื่อซื้อที่ดินที่สูญเสียสิทธิหรือกรรมสิทธิ์ไป เนื่องจากการขายฝาก จำนอง หรือการกู้ยืม เพื่อซื้อที่ดินตามสิทธิแห่งกฎหมายว่าด้วยการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพของผู้กู้ยืมให้มีรายได้สูงขึ้น เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีที่ทำกินเป็นของตนเอง และปรับปรุงคุณภาพที่ดิน ทั้งนี้ ต้องเป็นปัญหาเฉพาะที่คณะกรรมการเห็นว่ามีความจำเป็นเร่งด่วน และให้ความช่วยเหลือเป็นค่าใช้จ่ายแก่เกษตรกรและผู้ยากจนกรณีมีข้อพิพาทเรื่องกรรมสิทธิ์การเช่าที่ดิน และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในการดำเนินคดี

ความเป็นมา

ปัญหาความเดือดร้อนไม่เป็นธรรมในเรื่องเกี่ยวกับหนี้สิน ที่ดินทำกิน และการขาดแคลนเงินทุนในการประกอบอาชีพเกษตรกรและผู้ยากจนเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาเป็นเวลานาน และยังไม่สามารถแก้ไขได้ ซึ่งเมื่อเกษตรกรประสบปัญหาก็จะอยู่ในสถานะไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เกษตรกรจำนวนมากต้องนำที่ดินทำกินที่มีอยู่ไปจำนอง หรือขายฝาก หรือให้เจ้าหนี้ยึดถือไว้เป็นประกันตามสัญญากู้ยืม หรือขายให้กับเจ้าหนี้ ด้วยความที่ขาดความรู้ในการทำนิติกรรมต่างๆ รวมถึงการขาดเงินทุนในการประกอบอาชีพ ทำให้ไม่สามารถชำระหนี้ได้จนในที่สุดมักจะสูญเสียกรรมสิทธิ์หรือกรรมสิทธิ์ในที่ดินของตนเองไป รัฐบาลทุกรัฐบาลที่ผ่านมาได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงได้หาทางแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเหล่านี้ นายกรัฐมนตรี (พลเอกเปรม ติณสูลานนท์) ในสมัยนั้น โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน พ.ศ.2528 ขึ้น ซึ่งกำหนดให้มีคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อให้มีอำนาจและหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดนโยบาย และแผนงานและแนวทางในการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน คือ “คณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน” เรียกโดยย่อว่า กชก. พร้อมกับจัดตั้งเงินทุนหมุนเวียนช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน กองทุนหมุนเวียนเพื่อปลดปล่อยหนี้สินเดิมของเกษตรกรที่ยากจน พ.ศ. 2533 และกองทุนหมุนเวียนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจนด้านหนี้สินและที่ดิน พ.ศ. 2536 เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหรือเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้น โดยกองทุนทั้ง 3 กองทุนเดิมอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ต่อมาได้มีการแก้ไขขยายขอบเขตการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น รวมทั้งได้ขยายวงกว้างขวางยิ่งขึ้น รวมทั้งได้ขยายวงเงินกู้ให้สูงขึ้น เพื่อให้การดำเนินงานมีความคล่องตัวยิ่งขึ้น จึงได้มีการกระจายอำนาจการบริหารไปยังส่วนภูมิภาค โดยให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน (อชก.) ขึ้นอีก 5 คณะ คือ อชก.ส่วนกลาง อชก.กทม. อชก.เขต อชก.ส่วนจังหวัด และ อชก.ส่วนอำเภอ

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2545 ได้มีการปฏิรูประบบราชการโดยรัฐบาลได้ออกพระราชกฤษฎีกาโอนกิจการบริหารและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ.2545 และให้โอนงานช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน ซึ่งสังกัดสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี มาสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้มีการปรับโครงสร้างของ กชก.ใหม่ให้สอดคล้องกับโครงสร้างของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และ กชก.เดิมได้มีมติรวมเงินทุนและกองทุนทั้ง 3 กองทุนเข้าด้วยกัน โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2546 เห็นชอบให้รวมเงินทุน และกองทุนหมุนเวียนเป็นกองทุนเดียว โดยมีชื่อใหม่ว่า “กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน” และได้ประกาศมีผลบังคับใช้แล้ว เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2546

วิธีการบริหารและดำเนินงาน

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน พ.ศ.2546 เป็นการรวมกองทุน 3 กองทุน คือ เงินทุนหมุนเวียนช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน พ.ศ. 2528 กองทุนหมุนเวียนเพื่อปลดปล่อยหนี้สินเดิมของเกษตรกรที่ยากจน พ.ศ.2533 และกองทุนหมุนเวียนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจนด้านหนี้สินและที่ดิน พ.ศ.2536 เข้าด้วยกัน โดยจัดตั้งขึ้นมาเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล และเพื่อให้การบริหารกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน พ.ศ. 2546 เป็นไปด้วยความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์กับเกษตรกรอย่างแท้จริง

หลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือ

1. คุณสมบัติผู้มีสิทธิขอความช่วยเหลือต้องเป็นเกษตรกรที่ยากจน ผู้ยากจน และบิดาหรือมารดา หรือคู่สมรส หรือบุตรของเกษตรกรที่ยากจนหรือผู้ยากจน และเป็นเกษตรกรผู้เช่าที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
2. วงเงินที่ให้กู้ให้กู้สูงสุดไม่เกินรายละ 500,000 บาท โดยให้กู้ยืมเงินเพื่อปลดปล่อยหนี้สินหรือซื้อที่ดินคืน และซื้อที่ดินตามสิทธิแห่งกฎหมายว่าด้วยการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
3. หลักประกันเงินกู้
 - 3.1 ที่ดินที่จะใช้เป็นหลักประกันเงินกู้ จะต้องเป็นที่ดินเกษตรกรรมของลูกหนี้หรือบิดามารดา หรือคู่สมรส หรือบุตรของลูกหนี้

3.2 ที่ดินที่เช่าตามกฎหมายว่าด้วยการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

3.3 ที่ดินที่จำนองเป็นประกันเงินกู้ ต้องมีราคาประเมินตามวิธีปฏิบัติของ ธ.ก.ส. ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของวงเงินที่ให้กู้ หากราคาประเมินน้อยกว่าวงเงินที่ให้กู้ ลูกหนี้อาจนำทรัพย์สินอย่างอื่นตามที่ กชก. เห็นสมควรมาจำนองเพิ่มเติมหรือให้นำบุคคลมาค้ำประกันได้

4. อัตราดอกเบี้ย ลูกหนี้ต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี แต่ กชก. อาจเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยได้ โดยคำนวณตามจำนวนเงินต้นคงเป็นหนี้รายวัน นับตั้งแต่วันที่ถัดจากวันรับเงินต้นจนถึงวันชำระคืนเสร็จทั้งนี้ไม่เป็นการทบต้น

5. ระยะเวลาการชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ย ผู้กู้ยืมต้องชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ยเป็นรายงวด (ปีละ 1 งวด) ให้แล้วเสร็จภายในเวลาไม่เกิน 20 ปี นับตั้งแต่วันที่ถัดจากวันที่ได้รับเงินต้น

ผลการดำเนินงาน

กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน พ.ศ.2546 เริ่มดำเนินงานตั้งแต่เดือนตุลาคม 2546 จนถึงวันที่ 31 มีนาคม 2551 ได้มีการอนุมัติเงินกู้ให้กับเกษตรกรทั่วประเทศไปแล้วจำนวน 21,286 ราย วงเงินกู้ที่อนุมัติ 2,921.47 ล้านบาท จำนวนที่ดินที่สามารถไถ่ถอนหรือซื้อที่ดินคืนจากเจ้าหนี้ให้แก่เกษตรกรคิดเป็นเนื้อที่ 233,679 - 0 - 28.3 ไร่ โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีลูกหนี้ขอกู้เงิน และได้รับอนุมัติจำนวนมากที่สุด คือ จำนวน 13,931 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.45 ของจำนวนลูกหนี้ทั่วประเทศ และวงเงินที่ได้รับอนุมัติสูงถึง 1,630.23 ล้านบาท หรือร้อยละ 55.80 จำนวนที่ดินที่ได้รับการช่วยเหลือ จำนวน 34,797 - 2 - 91.4 ไร่ (รายละเอียดปรากฏดังตาราง 6)

ตาราง 6 การอนุมัติเงินกู้กองทุนหมุนเวียน ณ วันที่ 31 มีนาคม 2551

(หน่วย : บาท)							
ภาค	จำนวนผู้ขอกู้		จำนวนเงินกู้ที่อนุมัติ		จำนวนที่ดิน		
	(ราย)	ร้อยละ	(บาท)	ร้อยละ	(ไร่)	งาน	ตรว.
เหนือ	3,689	17.33	487,409,174.20	16.68	20,558	1	65.8
ตะวันออกเฉียงเหนือ	13,931	65.45	1,630,238,935.73	55.80	34,797	2	91.4
กลาง	2,478	11.64	627,608,790.90	21.48	161,691	3	10.3
ใต้	1,188	5.58	176,216,291.80	6.03	6,631	0	60.8
รวม	21,286	100.00	2,921,473,192.63	100.00	223,679	0	28.3

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2551)

สถานะลูกหนี้กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน พ.ศ.2546 ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2551 ขอบรวมทั้งประเทศมีหนี้คงเหลือ 723.21 ล้านบาท มีหนี้ค้างชำระทั้งสิ้น 456.14 ล้านบาท และมีดอกเบี้ยค้างชำระ 561.59 ล้านบาท โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีหนี้ค้างชำระมากที่สุด จำนวน 314.60 ล้านบาท และมีดอกเบี้ยค้างชำระ 314.85 ล้านบาท (รายละเอียดปรากฏดังตาราง 7)

ตาราง 7 สถานะลูกหนี้กองทุนหมุนเวียน ณ วันที่ 31 มีนาคม 2551

(หน่วย : บาท)			
ภาค	หนี้คงเหลือ (บาท)	หนี้ค้างชำระ (บาท)	ดอกเบี้ยค้างชำระ (บาท)
เหนือ	96,285,515	12,086,627	117,307,869
ตะวันออกเฉียงเหนือ	447,454,969	314,604,077	314,852,087
กลาง	134,017,357	98,482,383	98,458,435
ใต้	45,458,599	30,976,824	30,976,824
รวม	723,216,440	456,149,911	561,595,215

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2551)

อัตราการชำระหนี้สินกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน พ.ศ.2546 ณ วันที่ 31 มีนาคม 2551 มีหนี้ถึงกำหนดชำระจำนวน 182.91 ล้านบาท แต่มีลูกหนี้ชำระเงินกู้สินกองทุนฯ เพียง 16.52 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 13.31 โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีหนี้ถึงกำหนดชำระมากที่สุด 79.62 ล้านบาท แต่มีลูกหนี้สามารถชำระหนี้สินกองทุนฯ ได้เพียง 8.19 ล้านบาท คิดเป็นอัตราการชำระร้อยละ 10.30 (รายละเอียดปรากฏดังตาราง 8)

ตาราง 8 อัตราการชำระหนี้สินกองทุนหมุนเวียน ณ วันที่ 31 มีนาคม 2551

(หน่วย : บาท)

ภาค	หนี้ถึงกำหนดชำระ	รับชำระหนี้	อัตราการชำระ
เหนือ	22,002,676	3,061,376	13.91
ตะวันออกเฉียงเหนือ	79,621,815	8,199,943	10.30
กลาง	73,607,919	3,387,587	4.60
ใต้	7,680,876	1,876,907	24.44
รวม	182,913,286	16,525,813	13.31

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2551)

จังหวัดชัยภูมิ มีจำนวน 16 อำเภอ มีเกษตรกรและผู้ยากจนเป็นลูกหนี้ กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน จำนวน 11 อำเภอ ข้อมูล ณ วันที่ 31 มีนาคม 2551 มีลูกหนี้กองทุนฯ ทั้งหมด จำนวน 276 ราย จำนวนเงินที่อนุมัติ 35.63 ล้านบาท มีหนี้ถึงกำหนดชำระ จำนวน 32.06 ล้านบาท มีลูกหนี้ที่ค้างชำระ จำนวน 156 ราย หรือร้อยละ 56.73 และมีหนี้ค้างชำระ จำนวน 11.76 ล้านบาท (รายละเอียดปรากฏดัง ตาราง 9)

ตาราง 9 อัตราการค้างชำระหนี้เงินกู้กองทุนหมุนเวียนของลูกหนี้ในจังหวัดชัยภูมิ
ณ วันที่ 31 มีนาคม 2551

(หน่วย : บาท)

อำเภอ	หนี้ถึงกำหนดชำระ (บาท)	หนี้ปกติ (บาท)	หนี้ค้างชำระ (บาท)	จำนวนรายทั้งหมดที่ขอกู้	จำนวนรายที่ชำระ	ร้อยละหนี้ชำระ	จำนวนรายค้างชำระ	ร้อยละหนี้ค้างชำระ
เมืองชัยภูมิ	5,007,088	2,587,048	2,420,040	51	12	23.53	39	76.47
บ้านแท่น	2,098,665	1,248,019	850,646	26	12	46.15	14	53.85
ภูเขียว	15,141,768	11,000,727	4,141,041	111	61	54.94	50	45.06
บำเหน็จณรงค์	2,136,546	1,118,028	1,018,518	12	3	25.00	9	75.00
แก้งคร้อ	1,277,222	1,165,112	112,110	10	6	60.00	4	40.00
คอนสวรรค์	2,508,452	1,809,275	699,177	30	15	50.00	15	50.00
บ้านเขว้า	1,261,973	279,167	982,806	14	4	28.57	10	71.43
เกษตรสมบูรณ์	1,330,349	484,250	846,099	14	3	21.43	11	78.57

ตาราง 9 (ต่อ)

(หน่วย : บาท)

อำเภอ	หนี้ถึงกำหนดชำระ (บาท)	หนี้ปกติ (บาท)	หนี้ค้างชำระ (บาท)	จำนวนรายทั้งหมดที่ขอกู้	จำนวนรายที่ชำระ	ร้อยละหนี้ชำระ	จำนวนรายค้างชำระ	ร้อยละหนี้ค้างชำระ
คอนสาร	150,000	150,000	-	1	1	100.00	0	0
หนองบัวแดง	371,000	155,100	215,900	3	1	33.33	2	66.64
หนองบัวระเหว	777,207	302,000	475,207	4	2	50.00	2	50.00
รวม	32,060,270	20,298,726	11,761,544	276	120	43.27	156	56.73

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (2551)

จากการดำเนินงานที่ผ่านมา ปรากฏว่าเมื่อถึงกำหนดชำระหนี้มีลูกหนี้บางรายไม่ยอมชำระหนี้ ถึงแม้ว่า ธ.ก.ส. ในฐานะผู้รับมอบอำนาจจากสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จะได้ติดตามทวงถาม ซึ่งได้ผ่อนผันการชำระหนี้ให้ตามสมควรแล้ว แต่ยังคงมีลูกหนี้ที่เพิกเฉยไม่ชำระหนี้คืนกองทุนฯ จึงถือได้ว่าลูกหนี้จงใจผิดนัดชำระหนี้และผิดสัญญา ตั้งแต่เริ่มดำเนินการกองทุนฯ จนถึงวันที่ 31 มีนาคม 2552 สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินคดีกับลูกหนี้ที่ผิดสัญญากู้ยืมเงินกับกองทุนฯ ไปแล้ว 189 คดี วงเงิน 69.27 ล้านบาท

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มพัฒนาสินเชื่อการเกษตร สำนักผู้ว่าธนาคารแห่งประเทศไทย (2533 : 100) ศึกษาพบว่า สาเหตุของการไม่ชำระหนี้ของเกษตรกรมีอยู่หลายประการ คือ

ประการแรก เกษตรกรไม่นำเงินกู้ไปใช้ในการผลิตตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ แต่นำไปใช้ในการบริโภคหรือใช้จ่ายในสิ่งที่ไม่ก่อเกิดผลผลิต

ประการที่สอง เกิดความล้มเหลวทางการผลิต ซึ่งสาเหตุจากการเก็บเกี่ยวไม่ได้ผล เพราะ ภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง โรคพืช-สัตว์ระบาด และภาวะเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลง เช่น ราคาพืชผลตกต่ำ

ประการที่สาม เกิดจากความผิดพลาดในการประเมินรายได้ของผู้กู้สูงกว่าความเป็นจริง การขาดข้อมูลที่เพียงพอเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้กู้ ระยะเวลาของเงินกู้ไม่เหมาะสม

กับความมุ่งหมายที่จะนำเงินกู้ไปใช้ เช่น ให้เงินกู้ระยะสั้นสำหรับรายจ่ายที่มีลักษณะต้องใช้เงินกู้ระยะปานกลาง

ประการที่สี่ ผลผลิตไม่เพียงพอ เกษตรกรส่วนมากเป็นเกษตรกรขนาดเล็กถ้าการวิเคราะห์สินเชื่อขาดความชำนาญ และขาดความรอบคอบ หรือเพียงมุ่งที่จะช่วยเหลือให้ได้เงินกู้ เกษตรกรเหล่านี้ จึงไม่สามารถชำระคืนได้ เพราะผลผลิตไม่เพียงพอต่อบริโภคอยู่แล้ว

ประการสุดท้าย เกษตรกรบิดพลิ้วไม่ชำระหนี้

กฤษฎา พวงเกตุแก้ว (2549:บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กรมศึกษา สาขาสารภี อำเภอสาร์ภี จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า รายได้ครัวเรือนภาคเกษตร และรายได้ครัวเรือนนอกภาคเกษตร มีผลต่อการค้างชำระหนี้ด้วยค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน -0.263 และ -0.431 ตามลำดับปัจจัยทั้งสอง มีอิทธิพลต่อร้อยละของการค้างชำระหนี้ ร้อยละ 64.9 ที่เหลือเป็นผลมาจากปัจจัยอื่นที่ไม่ได้นำมาพิจารณา ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจากธนาคาร และปัจจัยจากภายนอกกับระดับการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. โดยภาพรวมปัจจัยจากธนาคาร และปัจจัยภายนอก ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เกษม เอกทวีวัฒนเดช (2548) ศึกษาปัญหาและสาเหตุการเกิดหนี้ค้างชำระของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ปัญหาและสาเหตุการเกิดหนี้ค้างชำระของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการผลิต คิดเป็นร้อยละ 55.60 โดยสาเหตุเกิดจากการมีต้นทุนและค่าใช้จ่ายสูง เช่น ค่าจ้าง ค่าปุ๋ย ค่ายา ค่าเมล็ดพันธุ์ รองลงมามีปัญหาด้านการตลาดคิดเป็นร้อยละ 22.40 มีปัญหาการเกิดหนี้ค้างชำระ ด้านค่าใช้จ่ายในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 12.20 สำหรับปัญหาด้านการบริหารจัดการเกษตรกรมีปัญหาการเกิดหนี้ค้างชำระตามวัตถุประสงค์ของการกู้เงินของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาประจวบคีรีขันธ์ ที่มีวัตถุประสงค์ของการกู้เงินต่างกันและมีปัญหาการเกิดหนี้ค้างชำระแตกต่างกัน

กัมปนาท เพ็ญสุภา (2536:71) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลในการชำระคืนสินเชื่อเพื่อการเกษตรของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ในอำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร พบว่า ค่าใช้จ่ายในการ

ค่านางานและปริมาณเงินกู้มีความสัมพันธ์กับปริมาณเงินกู้ค้างชำระ และจากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปริมาณเงินกู้ค้างชำระ พบว่า ปริมาณรายได้จากการเกษตร ค่าใช้จ่ายในการบริโภค และปริมาณเงินกู้ที่มีอิทธิพลต่อปริมาณเงินกู้ค้างชำระ

กัลยา โทวิศิษฐ์ (2535 : 60) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรปลูกข้าว ธ.ก.ส. ในโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ในรอบปีบัญชี 2533 พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการชำระหนี้คืนเงินสินเชื่อในเชิงบวก คือ รายได้สุทธิจากการเลี้ยงโคนม และรายได้จากการเกษตรอื่นๆ ส่วนปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการชำระคืนเงินสินเชื่อในเชิงลบ คือ ค่าใช้จ่ายในการบริโภค

จันทร์ศรี สมวิลาส (2536 : ข – ง) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนเงินสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั่วไปด้านเศรษฐกิจและสังคม และความสัมพันธระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการชำระคืนเงินสินเชื่อการเกษตร ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์หาสมการถดถอยแบบขั้นตอน (Stepwise Regression Analysis) ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 พบว่า ปริมาณหนี้สินในระบบสหกรณ์มีความสัมพันธ์ในทางลบกับการชำระคืนเงินสินเชื่อการเกษตร โดยสามารถอธิบายความผันแปรของการชำระคืนได้ร้อยละ 27.75 ส่วนตัวแปรอื่นๆ ได้แก่ วงเงินกู้ ขนาดของฟาร์ม ปริมาณหนี้สินนอกระบบสหกรณ์ จำนวนเงินกู้ การใช้เงินกู้ตรงตามวัตถุประสงค์ การทวงถามหนี้ของสหกรณ์ มูลค่าหลักประกันสินเชื่อ ปัญหาการขาดทุนในกิจการฟาร์ม ความไม่แน่นอนในรายได้ฟาร์ม และความรับผิดชอบของสมาชิกสหกรณ์ไม่มีความสัมพันธ์กับการชำระคืนเงินสินเชื่อการเกษตร

ณ ตะวัน หมั่นอุตสาห์ (2541 : 61) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการชำระหนี้ของสมาชิกนิคมสร้างตนเองพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี และนิคมสร้างตนเองลพบุรี จังหวัดลพบุรี โดยศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการชำระคืนของสมาชิกนิคม พบว่ารายได้จากการเกษตรและรายได้อื่นๆ นอกภาคการเกษตร ค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค และด้านอื่น ๆ มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการชำระหนี้ของสมาชิกนิคม

เดือนเพ็ญ วรรณรัตน์ (2550 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการค้างชำระหนี้ของลูกหนี้กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน พ.ศ. 2546 ในจังหวัดสุรินทร์ จากการศึกษาปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม และการค้างชำระหนี้ของลูกหนี้กองทุนพบว่า ลูกหนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 57.50 ปี สมรสแล้ว มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ประกอบอาชีพเกษตรกรรวมปลูกพืชมากกว่าเลี้ยงสัตว์ มีแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 2 คน ถือครองที่ดินเฉลี่ย 25.19 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นที่ดินของตนเอง มีรายได้จากภาคการเกษตรเฉลี่ย 48,896.55 บาทต่อปี มีค่าใช้จ่ายจากภาคการเกษตรเฉลี่ย 25,830.41 บาทต่อปี มีรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 40,016.51 บาทต่อปี ส่วนใหญ่มาจากบุตรส่งให้ ค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตรเฉลี่ย 47,996.83 บาทต่อปี ส่วนใหญ่เป็นค่าใช้จ่ายในการบริโภคในครัวเรือน ด้านสังคมลูกหนี้กองทุนฯ มีจำนวนผู้พึ่งพาเฉลี่ย 2 คน ส่วนใหญ่เคยพบกับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับกองทุนหมุนเวียนซึ่งเป็นพนักงาน ร.ก.ส. มีความถี่ในการพบกับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเฉลี่ย 2.01 ครั้งต่อปี การค้างชำระหนี้ พบว่า ลูกหนี้ส่วนใหญ่กู้เงินกองทุนหมุนเวียนระหว่าง พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2544 โดยกู้เงินกองทุนเฉลี่ยจำนวน 129,025.90 บาท มีหนี้ค้างชำระทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยโดยเฉลี่ย 120,207.04 มีงวดการค้างชำระหนี้เฉลี่ย 8.15 งวด และมีหนี้ที่ถึงกำหนดชำระเฉลี่ย 91,942.97 บาท เป็นเงินต้นที่ถึงกำหนดชำระเฉลี่ย 85,627.62 บาท เป็นดอกเบี้ยที่ถึงกำหนดชำระ 28,187.52 บาท ซึ่งลูกหนี้ส่วนใหญ่จะค้างชำระทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย ร้อยละ 60.2 ค้างชำระเฉพาะเงินต้นอย่างเดียวร้อยละ 21.2 ค้างชำระเฉพาะดอกเบี้ยอย่างเดียว ร้อยละ 18.6 โดยสาเหตุที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้คือ รายได้ไม่เพียงพอ นอกจากนี้แหล่งเงินทุนที่ลูกหนี้กองทุนหมุนเวียนใช้ในการดำเนินงานในฟาร์ม คือ แหล่งเงินกู้จากกองทุนหมู่บ้านมากที่สุด รองลงมา คือ ร.ก.ส. สำหรับลูกหนี้กองทุนหมุนเวียนที่ใช้ทุนดำเนินงานของตนเองเพียงร้อยละ 35.6 ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์ต่อการค้างชำระหนี้ ได้แก่ ลักษณะการถือครองที่ดิน และค่าใช้จ่ายจากการเลี้ยงสัตว์ สำหรับความแตกต่างในลักษณะการถือครองที่ดินที่มีความสัมพันธ์กับการชำระหนี้ นั้น หากลูกหนี้มีที่ดินเป็นของตนเองจะมีหนี้ค้างไม่เกิน 50,000 บาท ในขณะที่ลูกหนี้ที่มีที่ดินเช่าก็จะมีหนี้ค้างชำระสูงกว่าลูกหนี้ที่มีที่ดินเป็นของตนเอง

ทศพร อาษากิจ (2541 : 52) ได้ทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการชำระคืนสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง จำกัด โดยใช้สมการถดถอยพหุคูณ (multiple regression) ปรากฏว่า วงเงินกู้และปริมาณหนี้สินนอกระบบสหกรณ์มีอิทธิพลต่อการชำระคืนสินค้ำเกษตร

ธีรพงษ์ มารรัมย์ (2544 : 108) ได้ทำการศึกษาสภาพการกู้ยืมและการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรรูกค้า ธ.ก.ส. อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าเกษตรกรรูกค้าที่มีรายได้จากการเกษตร รายจ่ายการเกษตร รายจ่ายนอกภาคการเกษตร และหนี้สินภายนอกอื่น ๆ แตกต่างกัน มีการชำระคืนเงินกู้แตกต่าง นอกจากนี้ยังพบว่า อุปสรรคการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรยังเกิดจากตัวเกษตรกรเอง เช่น การมีค่าใช้จ่ายในการผลิตสูง เกิดจากผลผลิตได้รับความเสียหายจากภัยหรือภัยพิบัติ และเกิดจากราคาผลผลิตตกต่ำ

ประเจิด สันทรัพย์ และ ศิริอร สมบูรณ์ทรัพย์ (2520) ได้ศึกษาปัญหาและพฤติกรรมในการลงทุนของเอกชนในสาขาเกษตรในบางภาคของประเทศไทย พบว่า ในปีการเพาะปลูก 2518/2519 เกษตรกรที่ได้รับเลือกมาเป็นตัวอย่างมีความสามารถชำระหนี้สินระหว่างปี (สำรวจ) เฉลี่ยฟาร์มละ 2,294.80 บาท จากปริมาณหนี้สินทั้งหมดเฉลี่ยฟาร์มละ 8,137.43 บาท ดังนั้นเกษตรกรแต่ละครัวเรือนจึงมีหนี้ค้างชำระเฉลี่ยฟาร์มละ 5,842.63 บาทหรือคิดเป็นร้อยละ 71.80 ของปริมาณหนี้สินทั้งหมด เมื่อพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้เฉลี่ยต่อฟาร์มแล้ว ก็เห็นว่า มีแนวโน้มสูงขึ้นเมื่อขนาดของฟาร์มใหญ่ขึ้น

ปรีชา แสริ (2539 : 53) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรรูกค้า ธ.ก.ส. ในอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง พบว่า การชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรรูกค้า ธ.ก.ส. มีความสัมพันธ์กับการใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ ขนาดของฟาร์ม และรายได้ในฟาร์มของเกษตรกรรูกค้า ธ.ก.ส. แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับสภาพการถือครองที่ดินของเกษตรกรรูกค้า ธ.ก.ส.

พีระชาติ พลเยี่ยม (2548 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยถึงการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรรูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ให้ข้อมูลคือเกษตรกรรูกค้าที่ค้างชำระหนี้เงินกู้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 73 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences, SPSS/PC) ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุโดยเฉลี่ย 52.60 ปี ผู้ให้ข้อมูลมากกว่าครึ่งจบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้นและผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่สมรสแล้ว โดยมีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4 คน และมีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ย 100,815.07 บาทต่อปี

ปัจจัยที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลค้างชำระเงินธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลระบุว่าประเด็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านเกษตรกรรูกค้า เช่น

การเสียชีวิต วิกฤตโรค เลิกประกอบอาชีพเกษตร การย้ายที่อยู่อาศัย การบวชไม่สึก ถูกจำคุกมีหนี้สิน ภายนอกมาก ไม่มียานพาหนะใช้ในการขนส่งผลผลิต ส่วนปัจจัยภายนอก เช่น ราคาผลผลิตตกต่ำ เกิดโรคระบาด ไม่มีผู้รับซื้อผลผลิต ถูกพ่อค้าคนกลางเอาเปรียบ สภาพภูมิอากาศ ต้นทุนการผลิตสูง เจ้าของที่ดินยกเลิกการให้เช่าที่ดิน ถูกลักขโมยผลผลิต ผลผลิตไม่มีคุณภาพขาดแรงงานในการทำ เกษตรกรรม ถูกทางราชการเวนคืนที่ดิน เกิดอัคคีภัยทำให้ผลผลิตเสียหาย เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ให้ ข้อมูลค้างชำระหนี้เงินกู้ในระดับน้อย และปัจจัยด้านพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร เช่น การชำระหนี้มีขั้นตอนมากเกินไป กฎระเบียบของธนาคารไม่เอื้ออำนวยต่อการ ชำระหนี้ พนักงานดูแลไม่ให้เกียรติลูกค้า ที่ตั้งธนาคารไม่สะดวกในการชำระหนี้ พนักงานทุจริต หรือเบียดเบียนลูกค้าในการเรียกเงินทองเพื่อแลกกับความสะดวกในการติดต่อหรือชำระหนี้เป็น ปัจจัยที่ทำให้ผู้ให้ข้อมูลค้างชำระหนี้เงินกู้ในระดับน้อยที่สุด

ภัทรกร เท่งเจี๊ว (2548 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการบริหารจัดการติดตาม การทวงหนี้เงินกู้ในระบบ : ศึกษากรณีผู้ประกอบการให้กู้ยืมเงินนอกระบบ เขตอุตสาหกรรม จังหวัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะรูปแบบการให้กู้ยืมเงินนอกระบบผู้ให้กู้ยืมเงิน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักคืออาชีพค้าขายและการทำธุรกิจมาก่อนที่จะมาประกอบอาชีพเงินกู้ นอกระบบเป็นอาชีพเสริม ส่วนอาชีพของผู้ที่กู้ยืมเงินส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพค้าขาย พ่อค้า แม่ค้า โดยรูปแบบการให้กู้ยืมเงินที่นิยมที่สุดเป็นการกู้ยืมเงินแบบรายวันมากกว่ารายเดือน การคิดอัตรา ดอกเบี้ยเงินกู้ในระบบนั้นจะคิดตามวงเงินกู้ถ้าวงเงินกู้สูงและมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน อัตราดอกเบี้ย จะอยู่ที่ประมาณร้อยละ 3 ถึงร้อยละ 5 ต่อเดือน ทั้งนี้อยู่ที่การตกลงกันและถ้าเป็นการกู้ยืมแบบรายวันที่ ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันแต่ละคนต้องมีคนค้ำประกันอัตราดอกเบี้ยอยู่ที่ร้อยละ 5 ถึงร้อยละ 10 ต่อเดือน ซึ่งจะต้องให้หลักฐานที่จำเป็นคือ สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน เอกสารบุคคล ที่ค้ำประกันและหนังสือสัญญากู้ยืมเงิน ในกรณีนี้คือผู้ที่กู้เงินที่ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันจะต้องนำ เอกสารสิทธิหรือทรัพย์สินนั้นมาแสดงด้วยระบบการบริหารจัดการเงินกู้ในระบบพบว่า มีกระบวนการวิธีการขั้นตอนในการให้กู้และระบบการติดตามหนี้ การเก็บเงินคืนจากลูกค้าจะมี วิธีการเก็บหลายแบบขึ้นอยู่กับความต้องการของลูกค้า โดยวิธีที่นิยมที่สุด คือ ให้พนักงานไปเก็บกับ ผู้กู้ยืมเงิน การผ่อนชำระเงินกู้คืนให้ผู้ให้กู้ยืมเงิน ส่วนใหญ่จะนิยมการผ่อนชำระคืนภายในระยะเวลา 1 เดือน หรือ 30 วัน การดำเนินการกับลูกค้าที่ไม่ชำระคืนให้หรือหนีหายไปในการที่ย้ายบ้านหนี หรือหลบหนีไปผู้ให้กู้ยืมเงินจะไปทวงถามกับผู้ค้ำประกันเพื่อให้ชดใช้เงินกู้ ปัญหาในการให้กู้ยืม เงินนอกระบบส่วนใหญ่จะเกิดจากการไม่ยอมจ่ายเงินคืนให้กับผู้ให้กู้ยืมเงินและบางรายย้ายถิ่นฐานหนี

มงคล การดี (2541 : 88) ได้ทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแม่แตง พบว่า ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเขตชลประทาน ภัยธรรมชาติ และความรู้ความเข้าใจในการประกอบอาชีพการเกษตรมีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ในทิศทางเดียวกัน

มรกต กันทะมา (2531 : 76) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาพระนครศรีอยุธยา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนเงินกู้ได้แก่ รายได้สุทธิ และสัดส่วนระหว่างหนี้สินต่อทรัพย์สิน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ ส่วนปัจจัยเสริมเจตจำนงในการชำระคืนมีผลกระทบเพียงเล็กน้อย และสาเหตุหลักที่เกษตรกรชำระคืนเงินกู้ เนื่องจากเขาต้องการกู้เงินจาก ธ.ก.ส. ต่อไปเพราะอัตราดอกเบี้ยของ ธ.ก.ส. ถูกกว่าการกู้เงินจากแหล่งอื่น และสาเหตุของการไม่ชำระคืนเงินกู้เป็นเพราะขั้นตอนการชำระคืนที่ยุ่งยากการรอราคาผลผลิต และการเกิดเหตุผิดปกติในตัวลูกค้า

ยุคล ชนะวัฒน์ปัญญา (2544) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. กรณีลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาขลุง จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ที่ค้างชำระหนี้เงินกู้ เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงมีอายุในช่วง 31-40 ปี ร้อยละ 35.8 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 49.2 สถานภาพสมรสร้อยละ 66.7 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน ร้อยละ 42.5 มีจำนวนที่ดินที่ทำการเกษตร 11-20 ไร่ ร้อยละ 47.4 มีรายได้จากการเกษตรระหว่าง 50,001-100,000 บาท ร้อยละ 35.0

จากการศึกษาถึงสาเหตุที่เกษตรกรไม่สามารถนำเงินมาชำระหนี้ได้พบว่า เนื่องจากต้องนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือนมากที่สุดร้อยละ 49.2 รองลงมาหนี้ภายนอกร้อยละ 42.5 และมีค่าใช้จ่ายฉุกเฉินร้อยละ 41.7 ตามลำดับ

เมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับการชำระเงินกู้พบว่า เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพสมรส ภัยธรรมชาติ หนี้ภายนอก ค่าใช้จ่ายฉุกเฉิน และค่าใช้จ่ายในครัวเรือนไม่มีความสัมพันธ์กับการชำระคืนเงินกู้ ส่วนจำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนที่ดินที่ทำการเกษตร รายได้จากการเกษตร ผลผลิตน้อยและราคาตกต่ำมีความสัมพันธ์กับการชำระคืนเงินกู้ นอกจากนี้เกษตรกรได้มีข้อเสนอแนะว่า ธ.ก.ส. ควรจะลดอัตราดอกเบี้ยให้น้อยลงและรองลงมาคือ ขยายระยะเวลาการชำระเงินกู้

ยุวดี พุตระกูล (2539 : 103) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้สินเชื่อของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ในจังหวัดบุรีรัมย์และร้อยเอ็ด พบว่า ครัวเรือนเกษตรกรในจังหวัดบุรีรัมย์จะนำเงินกู้เพื่อรอการขายผลผลิตการเกษตร (จำนำข้าวเปลือก) และเงินกู้จากแหล่งเงินกู้ที่ไม่ใช่สถาบันการเงินมาชำระหนี้ในสัดส่วนร้อยละ 57.14 ในขณะที่นำรายได้จากการผลิตมาชำระหนี้เพียงร้อยละ 38.1 เท่านั้น และเกษตรกรในจังหวัดร้อยเอ็ด จะนำรายได้จากการผลิตมาชำระหนี้ร้อยละ 68.97 และนำเงินกู้เพื่อรอการขายผลผลิตการเกษตร (จำนำข้าวเปลือก) และเงินกู้จากแหล่งที่มีใช้สถาบันการเงินมาชำระหนี้ในสัดส่วนร้อยละ 24.14 เท่านั้น

วิลาวัณย์ ตั้งสกุล (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหาหนี้ค้างชำระ : กรณีศึกษาสมาชิกสหกรณ์การเกษตร โกสุมพิสัย จำกัด จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษา พบว่า สมาชิกที่ไม่สามารถชำระหนี้คืนสหกรณ์ได้ เนื่องมาจากประสบภัยธรรมชาติ คือ ภาวะฝนแล้ง และมีรายได้ทั้งหมดในครัวเรือนลดลง (รายได้ในภาคและนอกภาคการเกษตร)

ศิริพร ครุณธรรม (2529 : 75-76) ได้ศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการชำระหนี้คืนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรคอยสะแกด จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า รายได้สุทธิขนาดเนื้อที่ถือครอง มูลค่าสินทรัพย์ทั้งหมด อัตราดอกเบี้ยเงินกู้จากแหล่งเงินกู้อื่น จำนวนหนี้คงค้างในแหล่งเงินกู้อื่น ขนาดครอบครัว ระดับความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์ การให้สินเชื่อของสหกรณ์ ความสะดวกในการติดต่อกับสหกรณ์ และทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์ ไม่มีผลต่อการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิก นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยที่มีผลสนับสนุนสมาชิกกลุ่มที่ชำระคืนเงินกู้สหกรณ์ตามกำหนดส่วนใหญ่ เนื่องมาจากเหตุผลที่ต้องการให้ได้รับความสะดวกในการกู้ยืมเงินในโอกาสต่อไป รองลงมาเนื่องจากสมาชิกหาเงินสดไปชำระไม่ทันในช่วงเวลาที่กำหนด และประการสุดท้ายสมาชิกไม่มีเงินสดที่จะชำระ

สกนธ์ อาภรณ์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้ของลูกหนี้กองทุนหมุนเวียนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจนด้านหนี้สินและที่ดิน พ.ศ. 2536 ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดนครราชสีมา พบว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ จำนวนแรงงานในครัวเรือนลักษณะการถือครองที่ดิน ขนาดการถือครองที่ดิน รายได้การเกษตรสุทธิ รายได้นอกการเกษตร ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน รายได้สุทธิของครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะการชำระหนี้ของลูกหนี้ ปัจจัยทางสังคม ได้แก่ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การมีตำแหน่งในองค์กรต่าง ๆ การได้รับข่าวสาร ไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะการชำระหนี้ของลูกหนี้

ส่วนระดับการศึกษาและการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ มีความสัมพันธ์กับลักษณะและการชำระหนี้ของลูกหนี้

สมเกียรติ ฉายไธสง (2539:88) ได้ทำการศึกษาความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร 2539 พบว่า ปัจจัยเชิงบวกที่ดึงดูดให้สมาชิกไปชำระหนี้ คือ ความรู้สึกประทับใจในการบริการของสหกรณ์ บทบาทประธานกลุ่ม เลขานุการกลุ่มเจ้าหน้าที่สหกรณ์ต่อการเร่งรัดหนี้ ส่วนปัจจัยเชิงลบที่ทำให้สมาชิกสหกรณ์ไม่สามารถชำระหนี้ได้ คือ สมาชิกมีรายได้น้อยรายจ่ายในครัวเรือนสูงขึ้นกว่าปีก่อน และราคาผลผลิตตกต่ำ

สรวงศดา ศรีศาลา (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการชำระคืนเงินกู้ของลูกค้านานาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สาขาจตุรพักตรพิมาน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการชำระคืนเงินกู้มากที่สุดคือรายได้จากการขายผลผลิตหลัก รองลงมาเป็นการปรับลดอัตราดอกเบี้ยของธนาคาร และการให้คำแนะนำของพนักงาน ตามลำดับ

สามารถ นิตยเสมอ (2536 : 6) ได้ศึกษาสาเหตุที่เกษตรกรมีหนี้สินค้างชำระโดยประมวลข้อมูลหนี้สินค้างชำระของเกษตรกรที่มีอยู่กับส่วนราชการ และ ธ.ก.ส. สามารถสรุปสาเหตุได้ ดังนี้

1. ปัญหาเกิดจากส่วนราชการ เช่น การเร่งรัดดำเนินงานเพื่อนสนองนโยบายของรัฐบาล ขาดงบประมาณสนับสนุนในด้านอื่นๆ ที่จำเป็น ขาดการประสานที่ดี มีการให้สินเชื่อซ้ำซ้อนหรือข้าราชการไม่สนใจในการให้สินเชื่อเพื่อเกษตรกร
2. ปัญหาเกิดจากโครงการไม่เหมาะสมในทางปฏิบัติ เช่น สภาพพื้นที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ ไม่เหมาะสมที่จะทำการเกษตร สินเชื่อที่จัดไว้ให้ไม่เพียงพอ ปัจจัยการผลิตที่จัดหาให้ไม่เหมาะสม
3. ปัญหาเกิดจากเหตุสุดวิสัย เช่น ภัยธรรมชาติ ภัยพิบัติ หรือราคาผลผลิตการเกษตรตกต่ำเกินกว่าความคาดหมาย
4. ปัญหาเกิดจากเหตุสุดวิสัยในตัวเกษตรกร เช่น ตาย วิกลจริต
5. ปัญหาเกิดจากความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเอง เช่น การอธิบายให้ความกระจ่างในสาระสำคัญของโครงการของเจ้าหน้าที่ที่ให้เกษตรกร เช่นเกษตรกรเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการคลาดเคลื่อน โดยคิดว่าวัสดุอุปกรณ์ หรือเครื่องมือเครื่องใช้ที่ได้รับตามโครงการเป็น

สิ่งของที่รัฐบาลให้ฟรีไม่ต้องชำระคืนและก็มีเกษตรกรเป็นจำนวนมากที่ใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์โดยจงใจบิดพลิ้ว

สุนตรา บุญยาพินะศักดิ์ (2525 : 112-113) ได้วิเคราะห์ความสามารถใช้คืนเงินของครัวเรือนชนบทในประเทศไทย โดยทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ โดยวิธีการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Linear Regression) โดยแยกเป็น 2 แบบจำลอง คือ แบบจำลองการชำระหนี้ของสถาบันการเงิน และแบบจำลองการชำระหนี้นอกสถาบันการเงิน โดยจำแนกตามจังหวัด ผลการวิเคราะห์แบบจำลองการชำระหนี้ของสถาบันการเงิน พบว่า ปริมาณของสินทรัพย์หมุนเวียนปัจจัยที่สามารถอธิบายความสามารถในการชำระหนี้ได้ดีที่สุด ผลการวิเคราะห์แบบจำลองการชำระหนี้นอกสถาบันการเงิน ปรากฏว่า ภาระหนี้สินและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เป็นปัจจัยที่สามารถอธิบายความสามารถในการชำระหนี้ได้ดีที่สุด

เสนอ ธงโสม (2541 : 6-7) ได้ศึกษาเรื่องศักยภาพในการจัดการเงินกู้ของเกษตรกร ลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาโพนทอง อำเภอโพนทอง จังหวัดร้อยเอ็ด จากการศึกษาพบว่า ผลกระทบที่เกิดจากการใช้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า คือ การใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ในการกู้เงิน คือ ร้อยละ 62 ซึ่งเกณฑ์ที่ต่ำกว่าที่ธนาคารกำหนดไว้ คือ ร้อยละ 70 ผลกระทบที่เกิดจากการใช้เงินกู้ของเกษตรกร ทำให้เกษตรกรประสบปัญหาในด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ปัญหาการประกอบอาชีพ ปัญหาหนี้สินในระบบ หนี้สินนอกระบบ และปัญหาค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเกษตรกร ส่วนผลกระทบทางด้านสังคมที่เกิดขึ้น เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น ทำให้เกษตรกรไม่สามารถชำระคืนเงินกู้ได้ตามกำหนดสัญญาที่ทำไว้กับธนาคาร

สังคม จีระออน (2541 : 10) ได้ศึกษาเรื่องการให้บริการสินเชื่อด้านเกษตรกรรายคนของ ธ.ก.ส. สาขาอุบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า เกษตรกรที่ยังค้างชำระหนี้เงินกู้เพียงร้อยละ 28.33 ซึ่งไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดของธนาคาร เนื่องจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างหัวหน้ากลุ่มกับลูกค้าในกลุ่มและความช่วยเหลือระหว่างลูกค้าด้วยกันมีน้อยเกินไป ซึ่งควรจะเพิ่มความเข้มงวดด้านการกำกับการใช้เงิน การชำระหนี้เงินกู้ การติดตามและดำเนินการในการชำระหนี้ให้มากขึ้น เพื่อให้เกษตรกรนำเงินกู้ไปใช้อย่างถูกต้อง ตามวัตถุประสงค์ของการให้กู้ และสามารถใช้อ้างอิงเงินกู้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้ในสัญญาร้อยละ 70 และใช้เงินกู้ในกิจกรรมต่างๆ ที่มีใช้การผลิต กล่าวคือ การใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ตามที่ได้ระบุไว้ในสัญญา เกษตรกรในจังหวัดบุรีรัมย์และร้อยเอ็ดคิดเป็นร้อยละ 52.38 และ 31.04 ตามลำดับ ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ

การใช้เงินกู้ยืมวัตถุประสงค์ของครัวเรือนเกษตรกรที่ใช้แบบจำลองโลจิสติก (Logi Model) พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบได้แก่พื้นที่เพาะปลูก และอายุของหัวหน้าครัวเรือนสามารถอธิบายการใช้เงินกู้ของครัวเรือนเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90 และ 95 ตามลำดับ

อรรณพ รุ่งวิทยากร (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบการชำระหนี้สินของเกษตรกร ในเขตอำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี จำนวน 100 คน ผลการศึกษาพบว่า สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ลักษณะการกู้ยืมเงินทั้งสองกลุ่มมีความคล้ายคลึงกัน ส่วนการชำระหนี้สินก่อนกิจกรรมแทรกแซง ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีหนี้ทุกคน หลังกิจกรรมแทรกแซง กลุ่มทดลองมีการชำระหนี้สินแก่โรงงานน้ำตาล ร้อยละ 76.0 ส่วนกลุ่มควบคุมมีการชำระหนี้สินร้อยละ 48.0 ซึ่งกลุ่มทดลองสามารถชำระหนี้สินได้มากกว่า

อรรณพ รุ่งโรจนารักษ์ (2533 : 78,82) ได้วิเคราะห์ปัญหาหนี้เชื่อเพื่อการเกษตรทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ผลการศึกษาความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกรพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จะชำระหนี้สินเมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตเรียบร้อยแล้ว ส่วนจะชำระหนี้ทั้งหมดหรือชำระมากน้อยแค่ไหนนั้นขึ้นกับรายได้จากการทำฟาร์มที่เกษตรกรได้รับในปีนั้นๆ เป็นสำคัญและเมื่อพิจารณาถึงความสามารถในการชำระหนี้สินเฉลี่ยต่อฟาร์มแล้ว จะเห็นได้ว่าแนวโน้มสูงขึ้นเมื่อขนาดของฟาร์มใหญ่ขึ้น

อารยา อริยา (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด กรณีศึกษา : ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาถึงสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร 2) ศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรและ 3) ศึกษาบัญชีรายได้ รายจ่ายของเกษตรกร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือเกษตรกรที่ปลูกสับปะรด ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 200 ราย ที่เป็นหนี้เงินกู้ค้างชำระ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์และวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences : SPSS) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต การแจกแจงความถี่ การแจกแจงความถี่ร่วม และการวิเคราะห์ถ้อยพหุคูณ

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลเป็นเพศชาย ร้อยละ 59.50 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 41.50 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.0 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ เกษตรกรสำเร็จการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 55.50 มีประสบการณ์ในการปลูก สับปะรดไม่เกิน 10 ปี

ผลการทดสอบสมมติฐาน ปรากฏว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้เงินกู้ของ เกษตรกรผู้ปลูกสับปะรด ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่ รายได้ภาคเกษตร จำนวนพื้นที่เพาะปลูกสับปะรด และรายจ่ายนอกภาคเกษตร ปัจจัยแรก คือปัจจัย ด้านรายได้ภาคเกษตรมีผลต่อการทำให้เกิดการค้างชำระหนี้เงินกู้ การที่เกษตรกรมีรายได้เพิ่มจะทำให้ ปริมาณหนี้เงินกู้ค้างชำระเพิ่มตาม ปัจจัยที่สองคือ ปัจจัยด้านจำนวนพื้นที่เพาะปลูกสับปะรดจาก การศึกษาพบว่าเกษตรกรที่มีพื้นที่ในการปลูกสับปะรดน้อยจะมีหนี้เงินกู้ค้างชำระมากกว่าเกษตรกร ที่มีพื้นที่ในการเพาะปลูกสับปะรดมาก และปัจจัยสุดท้ายที่มีผลต่อการเป็นหนี้เงินกู้ค้างชำระคือน รายจ่ายนอกภาคเกษตร กล่าวคือ การที่เกษตรกรมีรายจ่ายนอกภาคเกษตรเพิ่มขึ้นจะทำให้ปริมาณหนี้ เงินกู้ค้างชำระเพิ่มสูงขึ้น

อรุณี นรินทรกุล ณ อยุธยา (2527 : 136) ได้วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การชำระหนี้ของชาวไร่สับปะรดจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ การชำระหนี้ของเกษตรกรคือ รายได้สุทธิ ซึ่งจะมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ทาง ด้านการตลาด และเนื้อที่การเพาะปลูกของเกษตรกร นอกจากนี้เกษตรกรที่มีปัญหาในการชำระหนี้ เป็นเพราะรายได้สุทธิของเกษตรกรได้รับน้อย แต่เมื่อพิจารณาถึงความเต็มใจที่จะชำระหนี้แล้ว เกษตรกรจะมีความเต็มใจชำระหนี้

Maharjan (1981 : 29-30) กล่าวว่า จากการวิจัย Marvin P. Miracle ที่ได้ทำการวิจัย ในกลุ่มประเทศลาตินอเมริกา พบว่า การชำระหนี้เงินกู้ของผู้ถือครองที่ดินขนาดใหญ่จะดีกว่าผู้ถือ ครองที่ดินขนาดเล็ก แต่ก็มีผู้ถือครองที่ดินรายใหญ่เป็นจำนวนมากในหลายประเทศ เช่น ประเทศ โคลัมเบีย คอสตาริกา เอธิโอเปีย ศรีลังกา เป็นต้น ที่มีปัญหาการชำระหนี้สิน ส่วนในประเทศ เนปาล การชำระหนี้สินของผู้ถือครองที่ดินขนาดเล็กจะมีอัตราการชำระหนี้ดีกว่าผู้ถือครองที่ดิน ขนาดใหญ่ ดังนี้ ผู้ถือครองที่ดินขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่มีการชำระหนี้ ร้อยละ 14.2 9.0 และ 6.9 ตามลำดับ แต่การศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้ของเกษตรกรขนาดเล็กใน ประเทศเนปาล กลับพบว่าขนาดของที่ดินไม่มีความสัมพันธ์กับการชำระหนี้สินแต่อย่างใด

ภาคสรุป

จากการตรวจเอกสารงานวิจัย และแนวความคิด พอสรุปได้ว่า ปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์ต่อการดำรงชีวิตนี้มีทั้งปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ ขนาดการถือครองที่ดิน ขนาดของฟาร์ม เนื้อที่การเพาะปลูก วงเงินกู้ การใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ ภาระหนี้สินอื่นและอัตราดอกเบี้ย สัดส่วนของหนี้สินต่อทรัพย์สิน ความไม่แน่นอนของรายได้ รายได้สุทธิ รายได้จากการขายผลผลิตของเกษตรกร รายได้ภาคเกษตร รายได้นอกภาคเกษตร ค่าใช้จ่ายในภาคเกษตร ค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตร ค่าใช้จ่ายในการบริโภคในครัวเรือน เหตุสุควิสัย เช่น ภัยธรรมชาติ ภัยพิบัติ ราคาผลผลิตตกต่ำ เหตุสุควิสัยจากตัวบุคคล เช่น เสียชีวิต พิการ และสมาชิกไม่สามารถชำระหนี้ได้ทันเวลาที่กำหนด (กรณีของสหกรณ์) นอกจากนี้ยังมีสาเหตุของการดำรงชีวิตนี้เนื่องจากขาดการประสานงานที่ดี และความไม่สะดวกในการติดต่อเจ้าหน้าที่ ดังนั้น ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของลูกหนี้กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน จังหวัดชัยภูมิ มีความสัมพันธ์ต่อการดำรงชีวิตอย่างไร โดยผู้ศึกษาได้กำหนดตัวแปรสำหรับการศึกษาค้างนี้ ประกอบด้วย ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย จำนวนแรงงานในครัวเรือน ลักษณะการถือครองที่ดิน ขนาดการถือครองที่ดิน การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อทำการเกษตร ลักษณะการทำกิจกรรมการเกษตร รายได้ภาคเกษตร รายได้จากการปลูกพืช รายได้จากการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ รายได้นอกภาคเกษตร ค่าใช้จ่ายในภาคเกษตร ค่าใช้จ่ายในการปลูกพืช ค่าใช้จ่ายในการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตร และภาระหนี้สินอื่น ปัจจัยด้านสังคม ประกอบด้วย จำนวนผู้พึ่งพาในครัวเรือน การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ ตัวแปรตาม ได้แก่ การดำรงชีวิตของลูกหนี้กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน โดยกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาไว้ ดังนี้

กรอบแนวคิดในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ

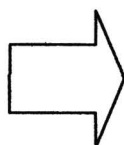
ตัวแปรตาม

1. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

- 1.1 จำนวนแรงงานในครัวเรือน
- 1.2 ลักษณะการถือครองที่ดิน
- 1.3 ขนาดการถือครองที่ดิน
- 1.4 การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อทำการเกษตร
- 1.5 ลักษณะการทำกิจกรรมการเกษตร
- 1.6 รายได้ภาคเกษตร
 - รายได้จากการปลูกพืช
 - รายได้จากการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์
- 1.7 รายได้นอกภาคเกษตร
- 1.8 ค่าใช้จ่ายในภาคเกษตร
 - ค่าใช้จ่ายในการปลูกพืช
 - ค่าใช้จ่ายในการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์
- 1.9 ค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตร
- 1.10 ภาระหนี้สินอื่น ๆ

2. ปัจจัยทางสังคม

- 2.1 จำนวนผู้พึ่งพาในครัวเรือน
- 2.2 การติดต่อกับเจ้าหน้าที่

การดำรงฐานะหนี้ของลูกหนี้กองทุน
หมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกร
และผู้ยากจน

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

สมมติฐานการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ได้มีการตั้งสมมติฐานเอาไว้ ดังนี้

1. ปัจจัยทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับการค้างชำระหนี้ของลูกหนี้กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน มีทั้งหมด 14 ตัวแปร ได้แก่ จำนวนแรงงานในครัวเรือน ลักษณะการถือครองที่ดิน ขนาดการถือครองที่ดิน การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อทำการเกษตร ลักษณะการทำกิจกรรมการเกษตร รายได้ภาคเกษตร รายได้จากการปลูกพืช รายได้จากการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ รายได้นอกภาคเกษตร ค่าใช้จ่ายในภาคเกษตร ค่าใช้จ่ายในการปลูกพืช ค่าใช้จ่ายในการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตร และภาระหนี้สินอื่น ๆ
2. ปัจจัยทางสังคมมีความสัมพันธ์กับการค้างชำระหนี้ของลูกหนี้กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน มีทั้งหมด 2 ตัวแปร ได้แก่ จำนวนผู้พึ่งพาในครัวเรือน และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่